

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter namesčencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 67

Sobota, 24. avgusta 1935

Leto X

Stranke in nova stranka

Šele te dni objavljajo režimski listi, da je radikalna zajednica prijavila ministru svojo ustanovitev, dasi so uvidevnejši radikali bili mnenja, da ustanovitev ni tako nujna in jo je treba organizirati odspodaj navzgor. Pripravljalni odbor pa je kljub temu prijavil stranko, in sicer — po starem zakonu, ki zahteva znatne priprave in obsežno zasnovo, kakor smo videli, ko smo vršili priprave za ustanovitev socialistične stranke.

Tudi program že ima nova stranka. Program, pravijo listi, je splošen, ki pušča svobode in samoupravo v zajednici združenim skupinam. To bi bila, če te besede prav razumemo, nekaka »federativna« zajednica, ki politično prav za prav nima nič skupnega kakor edinstvo države na podlagi — bodočega sporazuma tudi s Hrvati. Socialnopolitično in narodnogospodarsko pa programa načelno ni treba fiksirati in razčlenjevati, ker so vse tri združene stranke ideološko delodajljsko meščanske, torej nimajo nobenega interesa, zavzemati se za delavske svoboščine in socialne pravice. Te stvari ne spadajo v področje meščanske koalicije ter se bo nanje ozirala koalicija le v toliko, v kolikor bo socialistično delavstvo imelo nanjo politični vpliv, oziroma jo bo k temu prisilila nujnost socialnih razmer.

Glavna napaka bivše Jugoslovanske narodne stranke (JNS) je bila, da je pridobivala pristaše s pretnjo in nasilstvi ter da si je lastila pridevek, da je le ona državotvorna. Prav kratko nje življenje je pokazalo, da to ni bila resnica. V različnih naziranjih o državotvornosti se še ne more soditi, če je kdo državotvoren ali ne. Sovražnik države, recimo, je tisti, ki pospešuje razkroj državnosti, ki škoduje državi, lahko tudi z goljufijo, korupcijo, eksploatacijo itd., nikdar pa ne tisti, ki želi ali zahteva boljše gospodarstvo, poštenost in vpoštovanje splošnih interesov, to je, ne izključno kapitalističnih in delodajljskih, marveč zagovarja socialne interese vseh državljanov zaradi socialne enakosti in enakosti pred zakonom. Le po tem merilu, po teh vrtilinah in napakah se lahko sodi, v koliko je opravičen naziv, kdo je državotvoren in kdo ni, zakaj država mora služiti vsem v enaki meri.

V tem pogledu snovatelji zajednice pravzaprav še niso povedali jasne besede. Obljubili so le novo, svobodnejšo zakonodajo, ki se utegne uveljaviti šele v nekaj mesecih. Dne 2. septembra namreč skličejo narodno skupščino, kjer bodo najbrže volili odbore, ki se šele posvetujejo o nameranih zakonih. Ta posvetovanja in potem novi zakoni nam bodo pokazali, koliko naprednega duha imamo pričakovati od odborov nove skupščine, ki je bila izvoljena na svojevrsten način.

Vlada je obljubila dobro zakonodajo in ni odvisna od skupščinskih odborov. Zato bo za kakone odgovorna sama in prepričani smo, da za slabo stvar ne bo marala prevzeti odgovornosti. Bivša JNS je delala s terorjem, ne pa praktično; vsako stranko pa moremo soditi le po delu in ne po besedah in programih.

Radi razširjenja »Arbeiter Zeitung« je bila po državnem pravniku dr. Sporku obsojena pred graškim

Naš materializem

Že star latinski izrek pravi: Najprej moraš imeti sredstva za življenje, potem šele se da filozofirati. Vsa meščanska gospoda, verska kot brezverska, daje prav tej resnici — toda samo zase. Dočim si sama grabi premoženje, zavaja ljudstvo z raznimi mamljivimi gesli, kriči in piše o veri in nacionalnosti, o narodnem sporazumu in separatizmu, ena kot druga meščanska skupina skrbi vedno za to, da zaposli ljudi s kako parolo, s katero jih vedno odvaja od bistva stvari.

Ako bi imel delavski razred v naši državi več besede, vpliva in svobode, bi že davno bila rešena vsa vprašanja, ki se tičejo mirnega, prijeteljskega sožitja Slovencev, Hrvatov in Srbov. Kajti delavsko gibanje edino postavlja vedno v ospredje vprašanje vseh vprašanj, od katerega zavisi srečna ureditev vsake države in zadovoljnost državljanov — in to je **popolna politična svoboda in**

preskrba dela in kruha

vsem ljudem.

Meščansko, zlasti klerikalno čašopisje rado vedno znova preleva popolnoma zgrešen, naravnost smešen očitek, da je delavsko gibanje materialistično. S tem hoče zakrivati najgrši materializem, ki res vlada v njihovih vrstah, in opravičevati svoje popolno nerazumevanje za gospodarske potrebe najširših ljudskih množic.

Pravimo — naravnost smešen očitek — ker se čudimo naivnosti vse te gospode, da si sploh obeta še kakšen uspeh od take hinavščine in cinizma. Saj tisti časi se ne povrnejo več, ko je lahko najslabši tiran pomiril ljudstvo v njegovi revščini, češ, da zveličanje po smrti odtehta vse pozemske blage in da resnično bogastvo obstoji edino v globoki vernosti in čistosti duše. Ljudje sicer še verujejo v posmrtno zveličanje, ampak toliko pametni so pa tudi že, da vedo, da za svoje trdo delo zaslužijo tudi dostojno življenje na tem zemeljskem planetu. Delavec in kmet, ki gledata razkošje gornjih desetisočev, bi si tudi rada malo bolj uredila življenje v tej »dolini solz«.

Čeprav gospoda zelo nerada vidi to, se po zaslugi delavskega gibanja takozvano »neumno ljudstvo« vedno bolj bavi z gospodarskimi problemi in hoče dobiti pravi vpogled za kulise denarnega trga, bančništva in borznitstva in vse mogočne fasade kapitalističnega gospodarstva. Ravno mali človek ve ceniti denar, s katerim se magnetje večjega ali manjšega formata predrzno igrajo.

Nekateri krogi, ki se nikakor ne morejo zživeti v eksistenčno upravičenost samostojnega delavskega gibanja, so pripravljani še z drugimi sredstvi obrekovati demokratično socialistično gibanje. Še nedavno smo brali v »Slovenca«, da je organiziranemu delavstvu in njegovim glasnim zahtevam po delu in kruhu očital ne le »surov materializem«, ampak se je njegova akcija denuncirala kot »komunizem«. Komunizem je pri nas prepovedana zadeva, zato pomeni taka denunciacija z drugimi besedami: nezadovoljnost in pomanjkanje se naj preganjata po zakonu o zaščiti države.

Po vsem, kar se je zgodilo, vidi danes pravilnost, resnost in idealizem delavskega gibanja marsikdo, ki nas še pred meseci ni mogel razumeti. Bližnja prihodnost bo še bolj pokazala, da se edino naše gibanje resno trudi za ureditev boljših razmer, dočim se razne meščanske skupine samo igračkajo z raznimi gesli. Zdaj šele prav doživljamo in bomo še doživljali globoko resničnost besed velikega Ivana Cankarja, ki je označil pomen delavskega socialdemokratičnega gibanja (glej Zbrani spisi, 11. zv. 349):

Ob tem velikem delu (del, organizacij) se mi je zazdelo moje lastno delo zelo malenkostno in zelo malo koristno. Zakaj spoznal sem, kod vodi in kam drži edina pot do rešitve ljudstva iz tlačanstva, do rešitve kulture iz današnjega bankrota, do rešitve kulturnih delavcev iz sramotne brezposelnosti, iz zaničevanja in ponižanja! — **Edina pot je boj ljudstva... dokler ni dosežen poslednji cilj! Boj za popolno socialno in politično osvobodjenje — zakaj brez socialne in politične svobode je nemogoča kulturna svoboda.**

Zaprite Sueški prekop!

Socialistična internacionala proti grozeči vojni

Socialistična delavska internacionala v Bruslju je izdala proklamacijo proti italijanskim nameram v Abesiniji. Internacionala izjavlja, da ne more odobravati vojne ter poziva vse prijateljske organizacije, da izrabijo vse pomočke, ki jih imajo, v tej smeri, da Italija vrši svoje dolžnosti, ki jih ima kot članica Društva narodov. — Proklamacija predlaga končno, da se

Sueški prekop zapre za italijanske vojne ladje ter zahteva resnično nemešano arbitražo (razsodišče) v sporu. Dalje poziva internacionala k prireditvi velikih demonstracij pred 4. septembrom, pri katerih naj se opozarja, da bi pomenila ugoditev italijanskim zahtevam vzpodbujanje Hitlerjeve Nemčije.

Pred zamenjavo banov

Vlada pripravlja zamenjavo banov in podbanov. V Dravski banovini postane ban najbrže dr. Natlačen, voditelj bivše klerikalne stranke in sedaj soustanovitelj radikalne zajednice.

sodiščem 50 letna oskrbnica Ana Peiker na pet let težke ječe.

Politični položaj in zahteve delovnega ljudstva

(Iz govora s. Petejana na velikem političnem shodu, ki se je vršil v Mariboru dne 18. avgusta t. l.)

(Dalje.)

Minul je le dober mesec po nastopu vlade in so z veliko gesto bile razpisane zgodovinske petomajske volitve v Narodno skupščino, pri katerih so vsi opozicijski krogi občutili od Jevtiča napovedano zakonitost, katera se je spremenila v najogabnejši teror in falzifikat razporeditve ljudskih mas.

Namesto uveljavljanja zakonitosti smo dobili razne »Pofe«, ki so preko oblasti terorizirali in denuncirali poštene državljane. Lista s. Topalovića je bila razveljavljena in delavstvo oropano možnosti, da si izvoli svoje zastopnike. Še preden je bila naša lista razveljavljena so na zahtevo gotovih lokalnih faktorjev

kot talce

po »potrebi službe« premestili več poštenih železničarjev iz Maribora v razne kraje, samo, da bi na ta način prestrašili ostale železničarje in delavce in jih prisilili, da bi dne 5. maja glasovali za Jevtičevo listo.

Na naše takojšnje intervencije smo prejeli razne obljube od sreskih kandidatov na Jevtičevo listo, od sreskega načelnika za Maribor desni breg in od samega ministra g. dr. Marušiča. O tem je poročal tudi »Glas Naroda«, ki je sporočil veselo vest, da bodo premeščeni železničarji na intervencijo ministra dr. Marušiča postavljeni zopet nazaj v Maribor.

Ker pa je ostalo vse le pri obljubah, sem začetkom meseca junija osebno interveniral pri g. dr. Marušiču, ki je bil zelo začuden, da se železničarji še niso vrnili, kakor mu je tedanji minister saobračaja g. Vujić, obljubil. Dostavil je, da se bo za premeščene ponovno zanimal in napravil vse, da se bodo ti čimprej vrnili na svoja stara mesta, ker smatra to za svojo osebno dolžnost. Čez nekaj dni je vlada g. Jevtiča padla in z njo tudi g. dr. Marušič, premeščeni železničarji so ostali na svojih novih mestih, kjer žive v največjem pomanjkanju; oni tam, njihove družine pa tu v Mariboru. Družine dan za dnevno pričakujejo vrnitev svojih hraniteljev.

Po nastopu nove vlade smo takoj napravili potrebne korake, da bo novi minister saobračaja obveščen o nasilstvu prejšnjega režima napram tem železničarjem.

Dne 26. in 27. julija sem osebno interveniral pri ministru saobračaja g. dr. Spahu in ministru brez portfelja g. dr. Behmenu.

Takoj po prihodu iz Beograda sem interveniral pri tuk. predstojništvu mestne policije in pri sreskemu načelniku za Maribor desni breg. Od obeh sem v teku treh dni dobil pisne izjave, da so vsi premeščeni (razen enega), politično neoporečni.

Prejeta potrdila sem takoj poslal g. dr. Korošcu s prošnjo, da na podlagi teh potrdil priporoči gospodu ministru saobračaja, da premeščene železničarje postavi na njihova stara službena mesta in s tem popravi krivico, ki jo jim je prizadejal prejšnji režim.

Čez štiri dni sem od ministrstva notranjih zadev prejel obvestilo, da

je g. notranji minister že priporočil g. ministru prometa, da označene železničarje postavi na njihova stara službena mesta v Maribor.

Tega ne navajam samo radi nedolžnih žrtev, temveč tudi radi tega, da javnost izve, kakšnih sredstev se je prejšnji režim posluževal v boju proti političnim nasprotnikom; da so gotovi frivolni kregi lahko izdajali poročila in denuncirali ljudi — preko zato postavljenih oblasti, kakor so predstojništvo mestne policije in sreska načelstva.

Take metode je treba v kali zatreči in uvesti osebno varnost in zakonito zaščito za vse državljane. To naj bo tudi ena glavnih nalog novega režima.

Upajmo, da nadaljnjih intervencij ne bo treba in da bo minister saobračaja g. dr. Spaho uvaževal priporočilo notranjega ministra g. dr. Korosca ter premeščene železničarje vrnil na svoja stara mesta.

Nashe delo in žrtve

v dobi diktature niso bile malenkostne, pa tudi ne brez uspeha. Že prvi dan diktature, t. j. 6. januarja so se zbrali naši zaupniki v Celju in soglasno sklenili, da se mora tudi v novi situaciji nadaljevati boj za ohranitev — če že ne političnih, pa vsaj strokovnih in kulturnih organizacij ter delavskega tiska. Taktiko naj se prilagodi nastalim razmeram, a največjo pažnjo je posvečati pridobljenim pravicam delavstva — na gospodarskem, socialnem in kulturnem polju.

Teh sklepov smo se držali in nismo našega gibanja niti za en dan prekinili. Težko je bilo to delo, polno razočaranj in tudi osebnih poniževanj, ali vse to smo prenesli, zavedajoč se, da branimo pridobljene pravice delavstva, da ohranimo naše organizacijske kadre za bodoče delo. Marsikatera poteza ni našla takojšnje razumevanja, ali z ozirom na položaj, je bila neizogibna. Prepričan sem, da bo marsikateri, ki je vso to dobo prespal v zatišju ali vedril pod našim dežnikom, ob prvi priliki nas psoval in obrekoval; ali nič ne de! — zavedamo se, da smo ves ta čas delali in služili delavskemu razredu.

Od raznih strani se nas je hotelo zavestno ali podzavestno prikazati kot nekake sluge bivših režimov. — Istočasno, ako je to komu prijalo, pa so nas denuncirali kot komuniste, nas Mariborčane pa za nemškutarje in antidržavne elemente. Tudi na take izpade nismo reagirali, temveč smo še intenzivneje nadaljevali započeto delo.

V tej žalostni dobi nam je bila razpuščena politična stranka, telovadni odseki naše »Svobode«, pri Pogrebem družstvu železniških uslužbencev so razpustili od članov izvoljeni odbor in postavili komisa-

rijat, vsled česar je društvo utrpelo ogromno škodo; razpustili so Ujedinjeni Savez železničarjev Jugoslavije itd.

Na podlagi raznih denuncijacij se je premestilo nešteto naših semišljenikov, železničarjev in dru-

gih. — Tudi oborožene bande se je pošiljalo na naše prireditve in nad posamezne sodruge.

Ne samo pri nas, temveč širom vse države se je dogajalo isto v manjšem ali večjem obsegu. (Konec prihodnjič.)

Obupna tekma politikov

Užaljeni politiki in njih zadnja bitka — fašizem

Tak utisk dobi opazovalec, če motri politično vrvenje. Prejšnji režimi, tako vsaj trdi vsa javnost, ne da bi kritizirala sedanjost in bodočnost, so bili korupcionistični, brigali so se le za kapitaliste in negovali karte, to je, eksploatacijo naroda. Zadnje trditve potrjuje tudi statistika, ki kaže na eni strani porast bogastev, na drugi strani pa povečanje bede zlasti tudi s politiko štednje, toda samo pri uradniških, nameščenjskih in delavskih plačah, ne da bi vsaj sporedno pocenili blago. Današnji položaj potrjuje, da je bila ta politika napačna. Pravzaprav je bila to v bistvu fašistična politika, čeprav se ni tako imenovala.

Sedaj so gospodje dogospodovali. Ali bo bolje ali ne, tega ne vemo, ker o tem ne odločamo mi. Vemo pa to, da so vsi bivši režimi vsaj v našem

področju snovali orjune, napadale čete in poše z namenom, da izvajajo fizični teror nad narodom. Demokracijski ljudje so bili, svobodoljubni, napredni, pristaši prosvete itd. Sama lepa epileta so si dodajali. In vendar so bili le orjunaši in pofovci. Sedaj pa ne vedo, kam in kako.

To so znaki nekulture. Zato se ne smemo čuditi, če iščejo novih političnih stikov s smermi, ki so primerne njih kulturni stopnji.

Narod ali njegovi predstavniki, ki je zavrgel svobodo, demokracijo in najprimitivnejše pojme kulture: da je človek človeku brat, človek človeku sodelavec in sodrug, kulturno ni zrel.

Tu, sodrugi in sodružice, nas čaka težka naloga.

Pristaši kakršnekoli diktature so in so bili vedno sovražniki naroda.

Vojska jugoslovanskih nacionalistov se zbira

Tako je napisal »Mariborski Večernik« o peščici preostalih JNSarjskih generalov, ki so se te dni zbrali na posestvu g. dr. Lipolda na zelenem Pohorju. V komunikatu, ki so ga priobčili JNSarjski listi, premlevajo stare obrabljene nacionalistične šlagerje. V teku razgovora so baje enodušno ugotovili, da so politične in gospodarske prilike v narodu, zlasti pa one na kmetih, težke in da zahtevajo, da se brez odlaganja prične z njihovo ureditvijo. — Zakaj tega niso JNSarji storili takrat, ko so imeli vso oblast v rokah, komuniste ne pove. — Pač pa pravi dalje, da dosledno odklanjajo na eni strani politično delo na temelju odkrite ali prikrite obnove starostrankarskega sistema,

kakor se na drugi strani zavarujejo proti terorističnim metodam, naj prihajajo s katerekoli strani. — Ugotovitev glede terorističnih metod je važna, ker so se med nacionalno vojsko nahajali tudi odlični bivši voditelji »Orjune«, ki so se udeležili pohoda v Trbovlje itd. Da ti generali brez armade ne želijo obnove starih strank, je razumljivo, ker se zavedajo, da bodo z obnovo starih političnih strank za vedno zginili iz političnega pozorišča. Naše ljudstvo se je naveličalo kramarije z narodnostjo, patentiranim jugoslovanstvom itd. Tega se očitno pohorska vojska še ne zaveda, ker bi bila sicer pobegnila še v višje gore kakor je Pohorje.

Najprej stranka, potem volitve

Po organizaciji stranke volitve

Šefi treh bivših strank, ki so osnovali radikalno zajednico, pravijo, da ne marajo izzivati političnih borb, ker je potrebno pomirjenje. Predvsem hočejo izvesti organizacijo stranke brez agitacijskih manifestacij in ko bo stranka organizirana, se bodo izvršili volitve v novo skupščino.

Ustanovitelji radikalne stranke žele, da se pojavi še kaka velika

stranka in organizira. Zato naj dotičniki začno delati med narodom v zmislu zakonitih določb.

Oblast ne bo intervenirala v prid radikalne zajednice. Organizacijo morajo izvesti zaupniki, in naj bo izraz narodove volje.

Stranka v skupščini ne osnuje svojega kluba, ker ima vlada itak večino in se sedaj ne mara vmešavati kot stranka v delovanje skupščine, ko še ni organizirana.

Novi volilni zakon

V razvoju politične in gospodarske konsolidacije v naši državi je največjega pomena, kakšen bo novi volilni red za narodno skupščino. O tem vprašanju je imel te dni s. dr. Ž. Topalović predavanje, v katerem je poudaril pomembnost državnih list. Ta princip je edina dobra določba, ki je v veljavnem volilnem redu.

Narodna skupščina je korporacija, ki rešava politična, gospodarska in socialna vprašanja s stališča cele države. Vsaj biti bi moralo tako. Ta namen se pa doseže le tedaj, če so poslanci izvoljeni na listah, ki veljajo za celo državo in se mandati odmerijo po proporcionalnem sistemu, to je, kolikor glasov v državi, toliko mandatov na količnike. Tako izvoljeni poslanci prinesejo že čut s seboj v narodno skupščino, da so odgovorni celoti in da morajo zastopati celoto.

Političarji in kvarljivci volilnega reda so morda s tem največ zakrivali današnje kaotične razmere, ker so uvažali sreske kandidature in večinski sistem, ker so s tem omogočili, da so prihajali v parlament kraljevno ali plemensko odvisni in morda tudi nesposobni ljudje. V parlamentu, ki obstoji iz zastopnikov čisto lokalnih interesov in obenem še pri večinskem sistemu protežerjev, ni pričakovati zdravih razmer. Taki parlamentarci se namreč ne morejo dvigniti nad svoje malenkosti ter spravljajo čisto lokalne, plemenske in verske stvari v razpravo in s tem ovirajo pozitivno delo, ki ga ima parlament. V parlamentu pa, ki bi bil izvoljen potom državnih list in proporcionalno, bi za malenkosti ne bilo mesta. Odpravile bi se, če že ne takoj, pa vsaj polagoma, ker ne spadata, če niso kričeče npravi, pred parlament, marveč bolj v administracijo države in se rešujejo v zmislu veljavnih zakonov.

Na to bi tudi mi opozorili javnost, vlado in sedanjo narodno skupščino, ker to moramo pač vsi uvideti, da je prav reakcionarna reforma volilnega zakona, poleg drugih nespretnosti in netaktnosti, povzročila današnje napete razmere ter ustvarila v zadnjih letih ideološki kaos.

Sodrug Blum sviri

pred fašistično diktaturo v Franciji

Socialistični poslanec je na časopisno polemiko reakcije izrekel sum, da namerava Lavalova vlada uvesti neko vrsto »Dollfusovega fašizma«. Blum pozivlja Lavala v »Populaire« z ostrimi članki proti njegovim dekretom, da jasno pove, kaj hoče. Socialisti, delavci in kmeti v Franciji, ne bodo nikdar dovolili, da se v Franciji vtihotapi kakršenkoli jezuitski fašizem. Socialisti se sicer znajo obvladovati, znajo pa biti tudi odločni.

B. Traven, Bombaž

I. Knjiga

Prevaža Talpa

7

V hiši sem bil dobro pogoščen in sem dobil tudi ležišče v hiši. Ostali, ki niso bili belopolti, pa so bili pogoščeni na verandi, prenočišče pa jim je bilo odkazano v kašči. Vsi so dobili dovolj jesti, toda pravi gost sem bil le jaz. Meni so postregli, kakor beli gostitelj v tako zapuščenih pokrajini le more belcu postreči. Pogostili smo se s tremi vrstami mesa, petimi različnimi prikuhami, kavo, pudingom in zvečer s toplo pogačo.

Naslednji dan smo dobili vsi bogat zajtrk; jaz sem zopet sedel pri farmarjevi mizi.

Farmar je imel dovolj praznih steklenic in tako je dobil vsak izmed nas na pot litrsko steklenico mrglega čaja.

Poznal je mr. Shineja in nam dejal, da bomo morali še šestdeset kilometrov daleč korakati. Na vsej poti nobene vode; cesto se da na mnogoterih mestih komaj razpoznati, ker je že tri leta niso več uporabljali.

Mali zamorec Abraham je že ob devetih izpil ves čaj, steklenico pa vrge proč. Bilo mu jo je prenerodno nositi. Rekli smo mu, naj v takih okoliščinah ne pričakuje od nas ničesar, če bi pa poznaš komu samo požirek ukrasti, bo tepen, da bo moder.

Ta večer ni sicer v taborišču ukradel čaja, pač pa tisti kos posušene govedine, ki je bil Antonijev. Ker se je naša grožnja nanašala samo na

čaj, smo ga pustili, toda opomnili smo ga, da se odslej nanaša naša grožnja na vsako tatvino. Proti poldnevu naslednjega dne smo prispeli do mr. Shineja.

Mr. Shine nas je sprejel z veseljem, ker za obiranje bombaža ni imel dovolj ljudi.

Meni je bral osebno kozje molitvice. Poklical me je v hišo in mi dejal: »Kaj, tudi vi nameravate trgati bombaž?«

»Da,« sem rekel, »moram, sem popolnoma broke¹⁷⁾, saj vidite, da imam samo cunje na sebi. V mestih ni dobiti dela. Vse je preplavljeno z brezposelnimi iz držav, kjer razmere ta hip tudi niso rožnate. In kjer potrebujejo delavcev, najemajo rajši domačine, kajti njim plačujejo mezde, ki se jih belcu ne upajo ponuditi.«

»Ali ste že kedaj trkali?« je vprašal.

»Da,« sem odvrnil, »v državah.«

»Ha!« se je zasmejal. »To je pa druga stvar.«

»Sem pa tudi prav dobro zaslužil.«

»To vam verjamem. Tam precej bolje plačujejo. Saj tudi lahko. Saj dobe docela drugačne cene kakor mi. Če bi mi prodajali bombaž v državi, bi plačevali še boljše mezde; toda države ne dovolijo uvoza, da vzdrže cene. Tako smo navezani na lastni trg, ta je pa zmeraj prenapolnjen. Toda — kar se vas tiče! Ne morem vam dati ne jedi in tudi ne prenočevati v svoji hiši. Potrebujem pa vsako roko, ki se mi ponudi. Nekaj vam bom rekel: za kilo plačujem šest centavov,

17)

vam jih bom plačal osem, sicer ne boste dosegli zamorcev. Seveda pa tega drugim nikar ne povejte. Spite pa lahko tamle v stari hiši. Postavil sem jo jaz in stanoval v njej z družino, dokler si nisem mogel privoščiti tele. Well, to bi bilo torej v redu.«

Hiša, ki je o njej farmar pripovedoval, je bila pet minut daleč. Tam smo se udomačili, kakor smo se pač znali. Hiša, ki je bila zbita iz desk, je obsegala samo en prostor. Vsaka izmed štirih sten je imela po ena vrata, ki so služila obenem za okno. Prostor je bil docela prazen. Spali smo na golih tleh. Štiri prazne zaboje, ki so ležali pred hišo, smo uporabljali za stole.

Tik pri hiši je bil vodnjak, v njem je bila deževnica, ki je bila približno sedem mesecev stara in je kar mrgolela živalic. Izračunal sem, da vsebuje vodnjak približno sto dvajset litrov vode; s to vodo bi moralo šest mož izhajati šest do osem tednov. Farmar nam je pa že povedal, da nam vode ne bo dajal, ker mu je samemu primanjkuje, razen tega pa mora napajati še šest konj in štiri mule. Umiti smo se mogli samo enkrat na teden in še tedaj po trije v isti vodi. Vkljub temu pa je vendarle mogoče, je pristavil, da bo v tej letni dobi vsaj vsakih štirinajst dni dve do štiri ure deževalo, potem si pa lahko nastrežemo dovolj vode, če popravimo žlebovje. Razen tega pa je reka samo tri ure daleč in tam se lahko kopljemo, če bi nas to veselilo.

Pred hišo smo zakurili ogenj; zanj nam je nudilo bližnje grmičevje obilo drva.

(Dalje prihodnjič.)

Grafično delavstvo javnosti!

Iz trdega boja grafičarjev

Vse tiskarne so sklenile sporazum z organizacijo grafičarjev, razen štirih ljubljanskih. Člani Društva tiskarnarjev so napravili usodno napako, ko so se cepili v napačni veri, da je bolj koristen boj proti delavstvu kakor lojalni sporazum med solidarnima organizacijama tiskarnarjev in grafičnega delavstva. Izkazalo pa se je, da je bil razdor med tiskarnarji velika taktična zmota, ki reže globoko rano v meso grafične industrije.

Zmota se lahko vsakdo. Zmota ni zločin ali napaka je vendar in jo je treba čimprej popraviti, kolikor mogoče v interesu obratov in delavstva, oziroma s tendenco, da se popravijo zle posledice napačnega presojanja

položaja.

Z nadaljevanjem izpora v štirih obratih je seveda prizadetega tudi še nekaj grafičnega delavstva, ki pa nima drugega izhoda kakor da vztraja do konca spora, do sporazuma, ki ne more biti več daleč. Izprto delavstvo naj se zaveda, da ima na svoji strani svojo organizacijo in javno mnenje, ki neomajno zaupata v delavsko zmago in lojalni sporazum med grafičarji in tiskarnarji. Vsaka kršitev discipline v tem kritičnem položaju bi pa otežkočala neizogibno sklenitev pogodbe.

Izpor bo te dni dovršil dva meseca trajanja. Ves čas vsa javnost budno zasleduje borbo in je prepričana, da je opravičena. Pravica pa

ne sme kloniti, zlasti ne takrat, ko je od borbe odvisno še več. Če v enem primeru zmagajo delodajalci, bi bila s tem oslabiljena pozicija vsega grafičnega delavstva. Tega pa organizirani in disciplinirani grafičarji ne smejo nikdar dopustiti z ozirom nase in na organizacijo. Brezmena, ki jih delavstvu nalaga taka borba, so sicer težka, ali so le začasna. Par tednov jih je pač treba prenašati, da se ne izgubi vsega.

V krogih delodajalcev pa splošno vlada sedaj začudenje, zakaj so prav za prav pognali grafičarje na cesto. Nihče ne ve, zakaj. Vsi izjavljajo, da z delavstvom in organizacijo čisto lahko delajo in jim je žal, da so napravili industriji tako ogromno škodo.

do. Tudi iz onih vrst, ki se še nahajajo v odporu proti delavstvu, prihajajo vesti, da postaja stvar preveč nerodna in da res ni bilo povoda za tak nastop proti grafičarjem.

Organizacija grafičarjev se veseli tega spoznanja ter bo vse storila, da se čimprej doseže lojalni sporazum. Pobrigala se bo pa tudi, da se spor konča s popolno zmago in da se niti enem članu ali članici ne bo godila krivica ali škoda. Solidarno smo šli v boj in boj se bo nadaljeval toliko časa v tej ali oni obliki, da dobi organizirano grafično delavstvo tudi plačilo za svojo solidarnost v tej borbi. Zmagati moramo, to je naše geslo.

Vsi z nami!

Grafično delavstvo se sestaja skoro vsak dan, a sleherni teden ima večje zborovanje. Doslej je bilo tudi že nekaj javnih zborovanj. Zdaj pa se pripravljajo veliki shodi, ki naj bodo po več krajih, zlasti v mestih, trgih in večjih industrijskih središčih.

Že na vseh dosedanjih shodih in sestankih so se neprestano pojavljale zahteve, naj se pritegnejo vse delavske in nameščenske organizacije,

in sploh vsa društva in razne skupine, da razvijejo med svojim članstvom razpravo o naprednem časopisu iz »Jutrove« Narodne tiskarne, da se tako vsa javnost splošno izreče proti temu časopisu in ga začne odslaj odklanjati.

Predvsem naj sodelujejo pri tej umestni zamisli delavske organizacije, in sicer Strokovna komisija med vsem marksistično usmerjenim

delavstvom, Jugoslovanska strokovna zveza med svojim članstvom in Narodna strokovna zveza med vsemi nacionalnimi delavci in nameščenci. Zlasti pa se pozivljajo k takemu sodelovanju vse nameščenske organizacije, ki naj na slehernem zborovanju povedo resnico o naprednem časopisu tako javnim kakor zasebnim nameščencem.

Vsa javnost se mora odločno

upreti časopisu, ki se je razgalilo kot izrazito protidelavsko, nesocialno in nazadnjaško ter si nadevja po krivici naziv naprednega časopisa, dasi se je izkazalo za skrajno nazadnjaško. O tem mora iti glas po vsej Sloveniji in po vsej naši ožji domovini naj ori in odmeva zahteva, združena z odločno voljo: »Proč vsepovsod s takim časopisjem!«

Pomen boja grafičnega delavstva za vse delavstvo

Zavedno socialistično delavstvo je sicer vajeno bojev z delodajalci za svoje socialne in delovne pogoje. Malokrat pa se mora delavska organizacija boriti s podjetnikom za svobodo ali priznanje organizacije. V borbi grafičarjev pa vidimo, da ni šlo za socialne pridobitve, marveč le za ohranitev tarifnih razmer, v glavnem pa za organizacijo, ki jo imajo grafičarji nedvomno najdovršeneje izvedeno. V njej najdemo solidarnost, zvestobo do organizacije in tudi socialno preskrbuje organizacija svoje člane in svojce v največji meri. Organizacija si je v 70 letih obstoja priborila s svojo solidnostjo moč, vpliv in ugled vzorne organizacije. Ugled stanovske strokovne organizacije sicer, vendar je nje pozicija trdna in vzorna, da lahko v tem pogledu služi za zgled vsem delavskim strokovnim organizacijam.

Pred dvema meseci so to organizacijo pognali delodajalci v boj. Modernim delodajalcem malokje pride danes še na misel, da bi se protivili

obstoju delavske organizacije, v grafični stroki, ki je najbolj na višku, ki ima urejene delovne in tarifne razmere, ki ima celo tarifno skupnost, da delavska in podjetniška organizacija skupno vzdržujeta tarifne razmere in se celo skupno bori proti umazani konkurenci, pa se je našla zveza (ki jo zastopajo napredni delodajalci M. Hrovatin, Delniška in Narodna tiskarna, dr. Brezigar in Čemažar), ki hoče na vsak način porušiti te urejene razmere in streti organizacijo grafičarjev.

Tak zahrbtni napad na organizacijo grafičarjev je izvedla leta 1935. po Kristusu napredna zveza tiskarnarjev v dravski banovini, takrat torej, ko na to niti najbolj zakrknjeni kapitalist ne misli več.

Zamorec ostane črn, čeprav ga umivaš z najboljšim Persilom. Nič ne pomaga. In kapitalist s kapitalistično dušo izkoriščanja in miselnostjo, da je delavec suženj, ki mora garati in molčati, ostane brahialni in teroristični kapitalist.

V tej borbi se je jasno pokazala razpoka med podjetniki in delavci, pokazala sta se dva razreda v stroki, kjer bi v sedanjih razmerah tega niti treba ne bilo, ker so medsebojne razmere med delodajalsko in delavsko organizacijo urejene eventuelno za dolgo dobo let. Vendar so delodajalci izzvali boj, hoteli so boj, ki se je z zmago delavstva v bistvu že končal.

Še par »naprednih« tiskarn se bori proti delavstvu v svojo eminentno škodo, dasi je bilo dovolj prilike, da se boj konča. Organizacija grafičarjev je naravnost taktično in vljudno pripravljala sporazum, toda trma delodajalcev ni odnehala. Delodajalci so pričeli guerilsko vojno, v kakršni so pred leti podlegli celo južnoafriški Buri. Organizacija grafičarjev ne bo nikdar zahtevala poniževalne kapitulacije, ampak le lojalni sporazum, da s tem varuje interese svoje organizacije in obenem interese grafične industrije.

Vsekakor plemeniti cilj. In če uporni delodajalci nočejo razumeti teh interesov, ko so se izneverili celo svojim lastnim kolegom, se bo moral boj, žal, nadaljevati, dokler pride spoznanje na oni strani, kjer je vsa krivda in kjer ogrožajo delavsko organizacijo in grafično industrijo.

Boj grafičarjev je to pot, kakor še nikdar, dobil znak razredne borbe. Grafičarji so s tem postali izrečno delavsko-razredna organizacija, ki se bo morala v nadaljnjem razvoju kapitalističnega gospodarstva boriti za svoje socialne pravice prav tesno z drugimi delavskimi strokovnimi organizacijami, ker imajo tudi oni pred seboj samo dva problema: za kapitaliste in za izkoriščanje in suženjstvo delavstva, ali za delavci in za socialne pravice in njih enakovrednost v družbi. Ni druge poti. In dvoma ni, da se mora grafično delavstvo boriti z delavstvom za probleme socialne pravice in enakovrednosti v družbi.

L. Z.

Denar — sveta vladar!

Mnogo je primerov, ko je mogoče ugotoviti čvrst značaj posameznikov ne glede na sprednji izrek. Mnogo pa jih je, ki podležejo vsaki ponudbi. Zlasti so taki pojavi vidni takrat, ko se ena ali druga skupina, bodisi v gospodarskem življenju, bodisi v delavskem pokretu, bojuje za svoja načela.

Medtem, ko smo dolžni ugotoviti, da je predvsem dnevno časopisje važno za vzgojo kremenitih značajev, in ob priliki, ko se stalno poudarja, da je treba vzgajati narod v nacionalnem duhu, češ da bo samo takrat, ko bo vzgojen po načelih, ki jih nacionalna vzgoja določa, mogoče računati na krepko enoto, torej ob takem času se nam nudi prilika, da dokažemo, da odločilni činitelji, ki se smatrajo za poklicane vzgajati narod v sprednjem smislu, pljujejo samim sebi v obraz, ker so njihova dejanja vse prej ko značajna.

Z denarjem se kupuje dandanes delovna sila za nacionalno podjetje, ki širi nacionalni tisk, v katerem naj se zrcali kultura slovenskega naroda. Z denarjem se pridobivajo plačanci iz raznih krajev naše države kakor tudi iz tujine, ne da se upošteva pri tem to, da more marsikdaj tak plačanec usodno vplivati na pokret, ki si ga je

zamislila nacionalna fronta v dravski banovini in o katerem se vedno poudarja, da je edino mogoč in pravilen.

Tarifni spor med grafičnimi podjetji in grafičnim delavstvom je v dobi, trajajoči šest tednov, odnosno od takrat, ko je prvo podjetje, to je Narodna tiskarna v Ljubljani, izprla delavstvo, prinesel toliko zanimivih primerov, ki kažejo moralo onega dela vodstva slovenskega ljudstva, ki je stalno zahteval nadvlado nad vsemi. V krogu, ki ga vodi nacionalna klika v dravski banovini, je mnogo mož, ki zavzemajo odlična mesta v javnem življenju. Nekaj jih je, ki so celo vodilni in odločilni funkcionarji državnega aparata. Nekaj jih je, ki so vodilni funkcionarji v krajevnem življenju slovenskega naroda in nekaj spet, ki dejanski sodelujejo pri upravljanju posameznih mest naše banovine. In niti eden med njimi ni nepreskrbljen. Vsi so postavljeni po izvestnem ključu na primerne položaje in slehernemu je mogoče, da iz tega svojega položaja opazuje celotno gibanje ne-le grafičnega delavstva, nego gibanje življenja sploh. In vsi ti gospodje za denar in po svojih položajih opravljajo službo izobraževalcev našega ljudstva ter s svojimi pomočniki

in dnevničnim časopisjem dokazujejo javnosti svoj veliki trud za razna socialna in gospodarska vprašanja.

Vsakdo, kdor pregleduje dnevno časopisje ter pazno čita slovenska dnevnik »Jutro« in »Slovenski Narod«, bo skoro v vsaki številki našel in po nji ugotovil, kako si vsi taki voditelji v svojih člankih prizadevajo, da bi rešili gospodarska vprašanja, ki tarejo našo državo in socialno bedo, ki je bila ustvarjena z njihovo pomočjo. Sklicujejo se na javne ustanove, ki pomagajo reševati ubogo ljudstvo pred neizbežno pogibeljo. Sklicujejo se nadalje na javne forumne, ki skušajo odvrčati najbednejše od pomisli, da je socialna beda spričo razmer, ki vladajo, nerešljiva. In vse to se dela z namero, da se tudi socialno šibkejšim ljudem in tistim, ki se nahajajo v bedi, dokaže, da je na njihovi strani dobra volja, da pa pri najboljši volji nikdar ne morejo pomagati, ker je ta ali oni kriv, da do rešitve važnih socialnih vprašanj še ni prišlo. A kdo je pravi krivec, se je dovolj jasno pokazalo zlasti o priliki, ko je bilo potisnjeno grafično delavstvo v mezdno gibanje. Podjetja, ki pripadajo nacionalni klik, so bila prva, ki so svojemu delavstvu,

vzgaianemu po spredaj navedenih načelih, obrnila hrbet. In še mnogo več! Za denar se je vpregel aparat, ki naj udarja po grafičnem delavstvu in kaže javnosti, kako se grafično delavstvo neupravičeno bori za svoje potrebe. Neki plačanec nacionalne klike si je dovolil napisati v »Jutru« članek špecarskega značaja. Članek obravnava humanitarno delo Saveza grafičnih radnika i radnica Jugoslavije. Ali se zaveda ovaduh, da je ta savez med petnajstletnim obstojem izdal preko petdeset milijonov dinarjev v človekoljubne svrhe? Ali je pregledal nemara tiste vrste, v katerih se giblje, ter ugotovil, ali je nacionalna klika, ki hoče imeti nadvlado nad slovenskim ljudstvom, kdaj pripomogla, kamoli sama izvršila, da se je vsemu socialno šibkejšemu ljudstvu izplačal tak znesek? In ali je prav in pošteno, da jemlje članek za svoje objavljene članke še nagrado? In če je nacionalni klik uspelo, da vprega posameznike za take članke in za denuncijantski posel, s katerim se skuša bednemu delavstvu, četudi iz vrst grafičnega delavstva, odvzeti skromne pridobnine, potem je to samo jasan dokaz, da ima slovenski narod pisce, ki so voljni in pripravljeni,

za denar napisati vse, kar ni niti dvojno niti koristno, in vse, kar more škodovati predvsem najbednejšim. In kakor je njim uspelo najti za denar pisca, ki je pripravljen oškodovati delavske koristi in delavsko organizacijo, za katero ni nobeden teh gospodov nikdar ničesar prispeval, tako naj bodo uverjeni, da je dovolj možnosti in prilik, da za denar tudi

nasprotna stran dobi potrebno gradivo, ki bo pa zares sramotilno. Delovanje takšnih gospodov v nobenem primeru ne nosi socialnega značaja. Toda tudi takega boja se je moči za denar poslužiti. Kako pa bo potem javnost sprejela ponovni napad na človekoljubno delovanje grafičnega delavstva, bomo kaj lahko objavili.

Mlado intelligenco zapeljujejo in demoralizirajo

S hinavsko gesto je zapisalo »Jutro« kmalu ob začetku izpisa grafičarjev, da hoče Narodna tiskarna odpreti vrata mladi inteligenci s tem, da jo zaposli v svojem podjetju, ker ne najde zaposlitve drugje. Ali ni to spričo razvoja spora med tiskarnarji in organizacijo grafičarjev grda hinavščina? Svoje kvalificirano in pomembne osebe požene neopravičeno na cesto z namenom, da mu poslabša socialni položaj in razbije organizacijo, tujo, nekvalificirano intelligenco pa najema iz — usmiljenja, dočim ostajajo redbine, njih dolgoletni sodelavci v podjetju brez kruha, čeprav so kvalificirani, dočim zapeljana inteligenca ni in je podjetje po obrtnem zakonu ne bi smelo zaposlovati pri kvalificiranem delu.

Gospoda okoli Narodne tiskarne je torej na trivialen način porabila argument usmiljenja, da prevara javnost, češ, da vabi intelligenco v svoje podjetje iz usmiljenja, dočim je v resnici oropala eksistence poklicne delavce in s tem znatno povečala število nezaposlenih grafičnih delavcev, in sicer onih, ki so leta in leta sodelovali z njo. To je višek moderne morale.

Žal, da se ta »mlada inteligenca« (tega imena ne zasluži) ne zaveda, kako ogaben je posel krumirstva. V socialnih bojih krumirstvo ne pomeni nič manj, kakor v politiki in v družabnem življenju denuncijanstvo. Denuncijant in krumir sta si nadela pečat grdega dejanja za vse življenje, ker sta neminovno oškodovala interes posameznika družbe ali socialne plasti. Vse življenje si morata očitati nečastno dejanje, ki sta ga sterila v zavesti kot zločinca, v nezavesti kot žrtev zapeljivcev, v tem primeru najokrutnejših sovražnikov delavstva.

Skoraj neverjetno je, da bi danes inteligenca ne vedela, kaj so delavski socialni boji in kako ogabno je v teh

bojih igrati vlogo izdajalca. Skoraj neverjetno. Če pa se kljub temu dogaja krumirstvo pod parolo naprednjaštva, potem je s tem dokazano, da je vse naprednjaštvo gnila fraza brez politične in socialne kulture. Zakaj neumljivo nam je, da bi bila »mlada inteligenca« socialno tako malo kulturna, da bi smatrala za svojo življenjsko nalogo, odjedati bori kruhek svojim soprotem, ki se bore proti oholi gospodi.

Iz vsega tega posnemamo, da je bilo par inteligentov, ki pa gospode ne bodo rešili, zapeljanih. Zapeljali so jih napredni ljudje, ki hočejo nositi zvonce kulture in socialnosti, so pa v resnici zakrknjeni reakcionarci v političnem in socialnem oziru, ne da bi omenjali nelepe gospodarske operacije, okoli katerih so se sukali v nedavni preteklosti. Edino taki ljudje morejo biti tudi sposobni, da zapeljujejo mlado intelligenco, ki še nima življenjskih izkušenj, s prevaro k dejanjem, ki jo onečlašajo pred vsem socialno čutečim svetom za vse življenje.

Neradi se sicer bavimo prav z Narodno tiskarno in »Jutrom«, ker je tudi grafičnemu delavstvu neprijetno, če ohola gospoda na ta način uničuje lepa podjetja, kjer je bilo zaposlenega znatno število grafičnega delavstva. Mislili smo namreč vedno, da je za tem tiskom vsaj nekaj naprednosti, nekaj kulturnega stremljenja, toda zadnji dogedki v teh dveh mesecih so pokazali, da je ni in morda se ne neopravičeno zbuja v nas sumnja, da tudi za tem ravnanjem podjetij tiči nova — špekulacija, kakršnih smo doživeli v teh vrstah celo kopo. Špekulacije bi delavstvo itak ne moglo preprečiti. Prišla bi bila. Častno pa ni za gospodo, da porablja tako pot in da ji je boj proti grafičarjem in njih organizaciji postal preteža, za katero hočejo skriti svojo namero in opravičiti mogoče dogodke. L. Z.

Besede ne drže!

Pod tem naslovom smo prejeli dopis nekega novega sotrudnika nacionalne tiskarne, v kateri se tiska dnevnik »Jutro« v Ljubljani.

Prizadeti, ki ni večš slovenskega jezika in so ga gospodje okoli »Jutra« iztaknili v daljnji Subotici samo po posredovanju voditelja znanega anončnega zavoda v Ljubljani, je grafični delavec, ki ni odšel iz vrst grafičnega delavstva zgolj po naključju, ampak je zapustil to celoto po spretnem prigrigvarjanju posredovalcev, ki smatrajo, da spada v njihovo posredovalno delo tudi razdvajanje celote, česar v nobenem primeru ni mogoče smatrati za časten posel. Bridko razočaranje, ki ga je doživel novi sotrudnik naprednega časopisa »Jutra«, naj bo v resen opomin onemu delavstvu, ki bo še v bodoče izpostavljeno nevarnosti takih posredovalcev.

Dopis, ki smo ga prejeli, se v predvodu glasi tako-le:

»V času svojega bivanja v Ljubljani mi je nehote padlo v oči veliko zanimanje delavstva za poročila v Vašem časopisu. Potrudil sem se, da sem po ožjih znanih, ki sem si jih pridobil med kratkim časom v Ljubljani, zvedel za zmisel vsebine vseh člankov, ki ste jih prinašali ob času meznega gibanja grafičnega delavstva dravske banovine. Od vsega početka mi je bilo stanje, kakršnega sem našel, ko sem bil sprejet v službo Narodne tiskarne v Ljubljani, nekoliko sumljivo. Ob mojem vstopu namreč se mi je dokazalo, da borba grafičnega delavstva ni upravičena, ker so jo uprizorili posamezniki iz docela političnih vzrokov. Zato tudi nisem odklanjal ponujenega nameščenja v dobri veri, da je glede ostalega v tem podjet-

ju vse popolnoma v redu. Zlasti je potrjevalo to moje mišljenje zatrjevanje gospoda posredovalca, ki se je pripeljal v Subotico naravnost iz Ljubljane, in to z namenom, da pridobi tamkajšnje brezposelno grafično delavstvo za službovanje v ljubljanski Narodni tiskarni. Pri tem je gospod posredovalec venomer poudarjal, da Narodna tiskarna nima nobenega namena, odvzemati delavstvu njegovih pridobljenih dobrin, in da je podjetje pripravljeno slehernemu grafičnemu delavcu izplačevati mezdo, ki jo je grafično delavstvo v Sloveniji prejemale vse do izprtja. Na podstavi tega razgovora mi je gospod posredovalec pri konkretnem določanju višine mezde zagotovil tedensko plačo Din 750.—, plačevanje nadurnega dela s petdesetodstotnim pribitkom, plačevanje nedeljskega dela pa tako, kakor je bilo to običajno v podjetju pred izprtjem. Prav tako naj bi prejel vse ono, kar si je pridobil in je uživalo grafično delavstvo v dravski banovini doslej. Pri tem poudarjam, da sem takoj ob vstopu v podjetje spoznal in ugotovil, da so razmere v Narodni tiskarni v Ljubljani bistveno drugačne, kakor mi je bil to pravil posredovalec in kakor je to običajno po ostalih grafičnih podjetjih. Še bolj pa sem bil razočaran, ko se mi je prvi teden pri izplačilu mezde sporočilo, da mi pripada za polnih 48 ur dela Din 600.— na teden.

Upravičena pa je bila moja nejevolja, ko mi je podjetje naznanilo, da plačuje nadurno delo le s štiridesetodstotnim pribitkom in še to le taktat, kadar se to nadurno delo opravlja bodisi ob nedeljah ali pa v nočnih urah. Nadurno delo preko navadnega delovnega časa pa se plačuje le z dvajsetodstotnim pribitkom. Ko sem to ugotovil, sem takoj sprevidel namene podjetja, ki hoče izkoristiti delavstvo celo preko določenih zakonov o obrtni. V nobenem primeru pa se to postopanje ne sklada s tem, kar mi je zagotavljal svoj čas na licu mesta v Subotici gospod posredovalec, ki se je vsem, ki so glede namestitve v

tem podjetju z njim barantali, predstavil kot ravnatelj podjetja. Toda pozneje sem zvedel, da je samo lastnik anončnega zavoda v Ljubljani.

Ker torej uprava Narodne tiskarne v Ljubljani ni izpolnila obveznosti, ki jih je sprejela z mojim nameščenjem, sem iz podjetja izstopil in smatram svoje postopanje kot upravičeno. Za dolžnost pa tudi čutim, da o tem postopanju imenovane tiskarne obvestim vse delavstvo. To storim s tem, da Vas prosim za naklonjenost, da v Vašem cenjenem listu objavite vsebino mojega dopisa. Naj se tako tudi ostalo delavstvo pouči o namerah tega časopisnega podjetja v Ljubljani.

Ker se bo podjetje brzkone še posluževalo enakih metod, sem dopise slične vsebine naslovil tudi na upravo »Radniških Novin« v Beogradu in upravo

delavskega tednika »Szervezeti Munkás« v Subotici.

V Subotici, v mesecu avgustu 1935.

J. Borković s. r. e.

Našim ugotovitvam, kako je z novimi sotrudniki v že omenjenem nacionalnem podjetju, se je pridružil torej s sprednjim dopisom nov značilni dokaz, ki predstavlja vodstvo tega podjetja še v mnogo drugačni luči, kakor smo mi doslej poročali. Svarilo neorganiziranega grafičnega delavca J. Borkovića dovolj jasno priča, kaj so namerjali in kaj še namerjajo posamezni gospodje doseči v borbi proti grafičnemu delavstvu.

„Novi sotrudniki“

»Narodna tiskarna je kompletirala svoj personal,« piše »Jutro«. »Z novimi sotrudniki smo zelo zadovoljni,« poroča drugič. »Stroji funkcionirajo v redu šele sedaj, ko imamo nove sotrudnike,« vzklika »Jutro« tretjič.

Novi sotrudniki sem in novi sotrudniki tja, tako navdušeno pozdravlja napredno časopisje one svoje krumirje, ki so se z vseh vetrov stopili v Narodno tiskarno.

Pa tudi »novi sotrudniki« so zelo vznemirjeni. Z novimi lastniki so zelo zadovoljni. Preporno so navdušeni zanje in kaj laskavo se izražajo o njih.

Tako je neki »novi sotrudnik« v nedeljo zjutraj ob šestih vriskal po »Zvezdi« mimo kina »Matic« od prekičevajočega navdušenja. Pod pa-

zduho je vodil s seboj prav tako navdušenega »sotrudnika«. Oba sta se, krepko oprta drug na drugega, opasno majala s hodnika na cesto in narobe ter se vsemu svetu glasno predstavljala:

»Mi sma od 'Jutra', prmejduš! Gspud dohtar skrbeja za nas! Mi sma od 'Jutra', aufbiks!«

Tako in podobno je gromko odmevalo po ljubljanskih ulicah skozi nedeljsko jutro. Okna so se odpirala, prestrašeno so gledali zaspani stanovalci hiš po vseh sosednjih ulicah in se začudeno izpraševali, kaj se je vendar zgodilo.

Od daleč se je zablistalo oko postave!

Pisatelji in dopisniki proti krumirstvu

V vrstah pisateljev in sotrudnikov je nastal velik odpor proti krumirstvu v grafični industriji. Sklenili so že mnogi pisatelji in sotrudniki listov, da njih prispevkov ne smejo staviti krumirji, ker je to moralno v popolnem nasprotju z njih socialnim čuvstvom spričo razvoja borbe med lastniki tiskarn in organizacijo grafičarjev. Že vpslane rokopise morajo uredništva vrniti pisateljem.

Ta solidarnost socialno čutečih

pisateljev in sotrudnikov je najlepši dokaz, da tudi inteligenca, v kolikor ni reakcionarna ali korumpirana, prav razume socialne boje delavstva.

Razumljivo je, da v krumirskih listih tudi ni dopisov socialističnih in marksističnih pisateljev, ki so moralno obvezani na solidarnost z grafičnim delavstvom. Isto velja za vse delavske ustanove in organizacije.

L. Z.

„... kdo bi govoril o trpljenju, ko se vse suče okrog samih številč“

Te besede je napisal ljubljanski napredni dnevnik »Slovenski Narod« v svoji številki z dne 16. avgusta t. l., hoteč prikazati slovenski javnosti velik socialni čut do trboveljskega delavstva in nepravdo, ki se temu delavstvu godi. Tako misli nacionalna klika, ki je iz svojega podjetja odstranila vse delavstvo, čeprav ni imela zato nobenega povoda, ki bi zahteval od podjetja kakšnih gmotnih žrtev. Tako piše torej napredno časopisje, ki je od sebe odvrnilo ono delavstvo, ki je od prevrata pa prav do zadnjih volitev v narodno skupščino vdano in brez premisleka sprejemalo nauke nacionalnih pobornikov za blaginjo naše domovine.

In popolnoma prav je tako, da napredno časopisje računa s suhimi številčkami. Mi smo sicer že zdavnaj vedeli, da pomenja za nacionalno fronto, ki vodi politični boj v Sloveniji, sleherni delavec le suho številčko, vendar je prav in dobro, da se to tudi javno pove, zakaj ob taki priliki zve tudi oni, ki je bil doslej hodil čez drn in strn s skupino, ki računa s številčkami ter z njo enako čutil in mislil, da njegova nacionalna zavednost ne prihaja v poštev takrat, ko se pred delavstvo postavi vprašanje lastnega obstanka. Lep in poučen zgled za to daje mezdno gibanje grafičnega delavstva. Narodna tiskarna v Ljubljani kot najmočnejše slovensko nacionalno podjetje v tem sporu, nastalem zaradi gibanja, prednjači in prav močno sodeluje. To podjetje je izprlo vse svoje delavstvo, čeprav mu je bilo vdano ter je opravljal zmerom svoj posel vestno. In še vse več: tudi miselno se je to delavstvo naslanjalo na skupino, ki to podjetje poseduje in

upravlja. In baš v času, ko napredno časopisje, ki ga izdaja, zalaga in tiska isto podjetje, z dolgimi stolpci naznanja slovenskemu narodu, kako je treba reševati bedo trboveljskega delavstva posebej in slovenskega delavstva sploh, baš v tem času je to podjetje izprlo vse svoje delavstvo — število ni majhno, saj je bilo v podjetju do časa pred 30. junijem zaposlenih okoli 60 grafičnih delavcev in delavk — ne glede na to, da njegove zahteve niso bile materialnega značaja.

In zdaj mi z vso pravico vprašujemo: Ali je to časopisje še upravičeno, da poroča o bedi slovenskega delavca, ko vendar sleherni človek lahko spozna, kdo to bedo ustvarja? Ali smatrajo gospodje pri tem časopisu delavstvo dravske banovine slej ko prej za miselno tako šibko, da si posamezniki dovoljujejo na račun delavstva z dolgimi članki prikazovati proletariatu svoj socialni čut — o katerem smelo trdimo, da ga ni — in svojo naklonjenost do delavskega življa?

Slovensko delavstvo nikakor ni neizkušena in neizobražena uboga para. Zato povsem upravičeno zahtevamo, da o vprašanju, ki se nanašajo na slovensko delavstvo, razpravljajo le oni časopisje, ki je stvarno že dokazalo in dokazuje še zdaj, da ceniti delavski življenj in da trud slovenskega delavca za življenjski obstoj tudi spoštuje in uvaža, in sicer vselej in povsod.

Gospodom, ki vodijo nacionalno fronto v dravski banovini, zlasti pa še vsem tistim, ki so baš zadnje dni sodelovali pri ustvarjanju pohorske deklaracije, naj bo povedano tole: Če

ste, gospodje, ob tej priliki računali s številkami, če ste tudi pri tej priložnosti določili, da sleherni delavec slovenske zemlje pomeni le eno število, potem kar uvažujete nastalo dej-

stvo in računajte s tem, da je ta doba že prešla in da bo tudi delavstvu dana možnost, da bo v bodočnosti z zavednostjo in zdravim razumom postavilo svoje številke.

Poglavje o poštenosti

Poštenost je v človeški družbi tista redka dragocenost, s katero se kaj radi hvalijo zlasti ljudje, ki v njihovih srcih ni niti trohice prostora zanjo. Pojem o poštenosti je zelo širok in ima različne oblike. Ena izmed njih je ona, ki se uporablja pri govoru ali pisanju o posamezniku ali skupinah.

Prav posebna in lepa prilika tega poglavja se nam nudi sedaj, ko še ni povsem končana stavka grafičnega delavstva. A potrebno je, da tudi ob tej priložnosti, če hočemo prikazati dragocenost in plemenitost poštenosti, razčlenimo vse nagibe in vzroke, ki pravnava tok življenja vobče.

Če se hočemo posvetiti kakšnemu poklicu, ga moramo najprej vzljubiti in se ga priučiti. Za odločitev take poti v življenje je pogoj, da človek ni npravo pokvarjen, ampak je vobče neoporečen v svojih nagnjenjih. Taka pot je vodila tudi doslej slehernega grafičnega delavca, ki se je šel učiti grafičnega poklica, odnosno se mu je posvetil. Zaveljo tega smemo trditi, da grafični delavec ni samo zato grafični delavec, ker slučajno obstoji ta poklic, temveč zato, ker ga je že prej med svojo vajensko dobo vzljubil. Noben grafični delavec se ni šel učiti s kakšnim dobičkarškim namenom trotarja, da bi pri izvrševanju svojega poklica živel na račun drugih, ker je vsak že prej dobro vedel, da bo, če ostane zvest svojim namenom, zavisen samo in zopet samo od dela svojih rok.

Ker pa dandanes na svetu ni zavladovala le gospodarska kriza, nego tudi kriza poštenosti, se ne sme nihče čuditi, če se prikradejo med sicer pošteno človeško družbo izrodki, ki tudi ljudi, ki se z ljubeznijo in idealom posvetijo svojemu poklicu, blatijo in omalovažujejo ter jih skušajo javnosti prikazati celo v luči, ki ni dopustna in primerna za človeka, ki si s poštenim delom služi kruh.

Socialno vprašanje postaja vsak dan bolj nujno. To vprašanje pa ni postalo važno le za delavstvo, ampak je objelo tudi množice izobražencev. Zategadelj se čutijo kapitalisti ogroženi pri svojem izžemanju, izkorišča-

nju in kopičenju dobičkov. Zaradi nastalega stanja se je naglica razkrojila sedanjega družabnega reda podvojila in najbrž se bodo morali gospodje izžemalci že v doglednem času sprijazniti z novonastalimi razmerami. Gospodje dobro vedo, da bodo morali postati takrat glede svojih zahtev prejkone bolj skromni in zmanjšati tudi svoje nenasitne malhe.

Zavedajo naj se, da tega usmiljenja vrednega stanja ni krivo delavstvo, temveč oni sami, ker so bili zbog svojega izkoriščevalnega pohlepa nenasitni tako, da je njihovo nečedno početje meralo roditi tak sad. Delavstvo si bo trpinčenje dobro zapomnilo ter ob danem času znalo trezno ukoristiti, nato pa tudi obračunati s tringoi.

Nedavno se je »Slovenski Narod« zelo hudoval nad grafičnim delavstvom spričo njihovega razkošnega življenja ter je celo v nekem meglenem, toda dokaj otipljivem tonu objavil »luksuzno zabavo« nekaterih grafičnih delavcev. V »Narodovem« bratcu »Jutru« se je že nešteto krat bralo v zadnjem času tudi o »baronskih plačah«. List je zatrljeval in razpravljal, da presegajo plače grafičnega delavstva celo plače akademsko izobraženih ljudi. Mi pa pravimo, da se grafični delavci svojega težavnega dela zavedamo in da nas delodajalci ne plačujejo za potovanje z zrakoplovi in avtobusi na razne izlete, temveč samo za težko delo. Zavedamo se tega, da smo za svoje nezdravo delo dosti premalo plačani. Zato ni nikjer zapisano, da bi si delavec, ako si z delom svojih rok pošteno služi kruh, ne smel privoščiti nikdar dostojne in skromne zabave. Če se pa kdo okoli »Jutrovega« tabora predzno zaletava in obrega v delavca, ki si želi s skromno zabavo utesiti za trenutek kalvarijo bridkega življenja, potem naj bo dotičnik toliko pošten in previden ter naj pogleda najprej predse, ali ni morda kaj smeti okrog njega. Zapomni naj si pa tudi, da se v življenju kaj rad uresniči pregovor: »Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade.«

Na Holandskem imajo vladno krizo

Reakcija za deflacijo. — Upor kmetov.

Holandski vladi predseduje Coliju z večino petih meščansko-konservativnih strank. Mala dežela je za desetino večja kakor Belgija in ima osem milijonov prebivalcev. Dežela je pravi kmetiški producent in je tam zlasti živinoreja vzorno razvita. Po vsem svetu prodajajo živino, mleko, sir, maslo in druge pridelke. Razvito je tudi cvetličarstvo. S padcem angleške funta je pa prenehal izvoz v Anglijo, ker je bilo blago predrago in v vzhodnoindijskih vodah je holandsko plovstvo izpodrinila Japonska. Tako je nastala gospodarska kriza in nezaposlenost.

Vlada je pričela uvajati deflacijo. Mezde so padle v dveh letih več kakor za eno tretjino. V letu 1935. je hotela vlada ponovno znižati mezde državnim nameščencem, učiteljem, socialnim rentnikom in penzionistom. Tako je deflacijska politika izčrpala vse ljudske sile.

Holandska ima obenem velike kolonije, ki štejejo nad 50 milijonov malajskih prebivalcev. Trg v teh kolonijah je odzvela Japonska. Japonska pa v kolonijah vrši tudi protiholandsko propagando.

V sedanjem kritičnem položaju, ko si reakcionarna vlada ne ve pomagati, se prav resno razpravlja o tem, da bi, kakor v Belgiji, vstopili socialni demokrati v vlado. In kakor v Belgiji Henrik de Man, zahteva tudi holandska socialna demokracija boj proti krizi z načrtom dela, kakor velika javna dela, po načrtu se vršče industrializacije, torej prav nasprot-

no, kakor je deflacija: dvig, ne padec kupne sile množice.

V juniju so bile občinske volitve. Vladne stranke so izgubile 991 mandatorov, socialistične skupine so jih pridobile 216. Amsterdam in Rotterdam imata rdečo večino. Socialna demokracija je postala najmočnejša stranka v državi.

Zgledi socialističnih vlad v sosednji Danski, Švediji in Norvegiji mičejo. In dasi je v Belgiji socialna demokracija le kratek čas v vladi, se že čuti bistvena izprememba in celo holandska katoliška stranka, čeprav je trenutno izven krize, želi, da bi socialni demokrati obljubili sodelovanje v vladi. Vstop socialnih demokratov bi bil pa mogoč le, če se izvedejo njih predlogi.

Komična revolucija v Ekvadorju

V Ekvadorju so doživeli diktatorji nepričakovano presenečanje. Vojni minister je s soglasjem predsednika republike oklical vojaško diktaturo, razpustil parlament ter hotel zapreti vse opozicijske poslance in senatorje. Nastale so zmede in javnost se je obrnila proti diktaturi, ker je protustavna. Ustašem se je pridružil velik del vojaštva in odrekel pokornost vojnemu ministru. Končno je nastal splošni upor tudi v glavnem mestu. Uporna vojska je končno aretirala predsednika republike in njegovo vlado, kar dokazuje, da v revolucijah ne zmagajo vedno režimi.

Zahtevamo anketo,

da razčistimo, kar ni prav v obratih TPD

Že od lanske druge stavke rudarjev se v revirjih TPD, delovne prilike rudarjev čimdalje bolj poslabšujejo. Človeku se zdi, in to bo najbrž držalo, da je TPD, šele pravzaprav v tej stavki spoznala dušo večine naših rudarjev in sedaj tudi primerno temu z njimi postopa.

Ker pa velik del rudarjev in to predvsem organizirani, niso s temi delovnimi razmerami zadovoljni, zato so potom svoje strokovne organizacije zaprosili načelstvo II. skupine, da zahteva od rudarske oblasti, da

čimprej skliče v revirjih anketo, na kateri bodo mogli delavski zastopniki iznesti vse svoje pritožbe o delovnih in življenjskih prilikah rudarjev.

Rudarsko glavarstvo se je temu pozivu že odzvalo in je sklicalo anketo v Trbovljah za dne 8. avgusta t. l., a jo je tik pred vršitvijo preložilo za nedoločen čas. Ker smatramo, da ni v interesu rudarjev, če se s to razpravo odlašajo, zahtevamo, da se čimprej skliče. Zakaj interesi rudarjev nam morajo biti višji, kakor pa zamera komurkoli.

K zaostritvi krize v rudarskih revirjih

Dravske banovine

(Izvelek iz spomenice rudarskih predstavnikov, ki jo je prečital tajnik Delavske zbornice s. Filip Uratnik v Ljubljani na anketi, v imenu vseh Delavski zbornici priključenih organizacij, ki se je vršila 13. avgusta t. l. v Ljubljani.)

Znižanje naročil državnih železnic v rudnikih Dravske banovine

Je postalo v zadnjih šestih letih sistem. Četudi to znižanje naročil ni edini, je vendar važen razlog za večanje brezposelnosti v naših rudnikih. Nad 2500 rudarjev je izgubilo samo vsled tega znižanja delo in zaslužek. Do gotove mere je povzročilo to znižanje naročil štedenje v državnem gospodarstvu, ki ga narekuje splošna gospodarska kriza. Vedeti pa je treba, da bi kriza v naših rudnikih ne zavzela te ostrine in da bi imeli radi znižanja državnih naročil v naših rudnikih le 1300 brezposelnih, ne pa 2500, ako bi se nalagala bremena krize na vse pokrajine sorazmerno, ne pa pretežno na našo banovino, medtem ko se je skušalo rudarstvo nekaterih drugih banovin pred posledicami splošne krize očuvati. Mi smo ponovno opozarjali, do kako težkih

socialnih posledic

je vodilo v naših rudnikih tako umetno spreminjanje gospodarske strukture, ki se je vršilo brez vsakih resnih priprav sredi najtežje splošne krize.

Iznos rudarskih mezd je padel v naši banovini od letnih 168 milijonov Din v letu 1929 na 68 milijonov Din v letu 1934, pa še ni videti konca temu padanju. Na teh mezdah pa ne sloni le eksistenca zaposlenih rudarjev, katerih število je padlo v šestih letih od 8977 na 4636, temveč tudi vsaj polovica eksistence njih onemoglih in brezposelnih tovarišev, ki morejo računati le na rudarsko industrijo kot gospodarski vir za svojo eksistenco. Od njih je odvisna tudi eksistenca trgovcev in obrtnikov v rudarskih revirjih. Naši rudniki leže v nerodovitnih krajih, kjer leži vsa gospodarska eksistenca celega okoliša na rudnikih. Tako rudarsko prebivalstvo, kakor občine ter radi pomanjkanja kapitalnih rezerv tudi bratovske skladnice, morejo pokrivati svoje izdatke izključno iz tekočih dohodkov rudarske produkcije in več kakor do polovice neposredno iz nizkih rudarskih mezd.

Samo del socialnih dajatev, ki se delavcem odbija, presega v povprečju 12 odst. delavskih zaslužkov. Kadar padejo v poletnih mesecih delavski zaslužki za 60 odst. delavstva na mesečnih čistih 400 Din, narastejo odbitki za socialne dajatve tudi na četrtno brutozaslužka in več, ker so socialne dajatve kot edini in najnujnejši življenjski vir tisočev, ne dajo nižati vzporedno z mezdami, zlasti še, ker jih občinsko ubožno skrbstvo, ki temelji na istem pridobinskem viru, ne more nadomestiti.

Vse to smo pojasnjevali nešteto krat v vseh mogočih variantah.

Tudi pred zadnjim znižanjem naročil smo opozarjali in podčrtavali, da naši rudarski revirji že brez tega znižanja deloma gladujejo, da računajo na široko zasnovano podporno akcijo od strani države, ki ne more biti izčrpana v par vagonih koruze, temveč mora izgubljene mezdne iznose vsaj približno dosegati. Izrecno smo poudarjali, da stojimo vsaj v pogledu nadaljnjega znižanja naročil in mezd pred alternativo: ali bo plačevala država v naših revirjih delo, ali bo dajala v te kraje podpore v višini na novo odtegnjenih zaslužkov, ker tu ni več zaslužkov, ki bi se dali še manjšati. Vsa ta pojasnjevanja so bila brezuspešna.

Preseljevanje rudarjev

Ta beda se skuša paralelizirati edino le z morda dobro mišljenimi, a zato premalo premišljenimi izjavami, da je mogoče zaposliti rudarje iz naše pokrajine itak v rudnikih, ki večajo svoje obrate in število svojih delavcev. Na žalost v tej krizi takih rudnikov ni. So tu samo rudniki, ki se drže skoro na višini prosperitetne dobe in ki svoje stare delavce polno zaposlujejo, pri tem pa tudi ti rudniki novih delavcev ne potrebujejo. Naše rudarje iščejo po večini le nesolidna podjetja, ki ostajajo delavcem dolžna na mezdah in v katerih so delovni pogoji taki, da ti rudniki v svoji okolici ne morejo dobiti delavcev. Na stotine naših brezposelnih rudarjev je šlo kljub vsemu v take rudnike in doživeli so tam težka razočaranja.

Koga naj pomirijo vprico takega dejanskega stanja splošne obliube, posebno če se ne opirajo na docela konkretne obveze rudnikov, ki so obdržala večja naročila? Četudi nimamo nikake vere v take izjave, bomo zaprosili gospode, ki take obliube razglašajo, naj te obliube realizirajo in konkretizirajo.

Ureditev brezposelnega skrbstva v revirjih

S tem pa pereče socialno vprašanje v naših revirjih še iz daleka ni rešeno.

Na banski upravi Dravske banovine in na rudarskem glavarstvu v Ljubljani leži morda v pravnem arhivu obsežen dokument, poročilo banovinske in ministrske ankete komisije, ki je pred dvema leti vestno preiskala socialne razmere v naših rudnikih, kakor so nastale pod vplivom zgoraj navedenih in drugih dejstev.

Naši revirji so, kakor se iz tega poročila točno vidi, velika socialna rana, ki se ne bo sama od sebe zacelila, dokler se delovna sila iz teh krajev ne more sama odli-vati, temveč se v te kraje še neprestano priliva s tem, da iščejo v teh krajih kot v svojih domovinskih občinah svoje zatočišče stotine delavcev, ki se vračajo iz inozemstva v domovino.

Dvanajsta ura je, da se izgradi za te kraje, ki so izrazito industrijski, od poljedelske okolice odrezani kraji, ki ne zaostajajo v ničemer za industrijskimi okoliši zapadnih držav, pravo brezposelno skrbstvo, ki svoje naloge ne more izčrpati v malenkostnih podporah, ki so kakor kapljica v morje, temveč mora najpotrebnejši eksistenčni minimum v resnici nuditi.

Potreba pritegnitve dohodkov od kapitala.

Delavske organizacije si ne prikrivajo, da nezaposlenosti v naših rudnikih ni zakrivilo le znižanje državnih dobav in vodo, da je iskati drugi važen razlog brezposelnosti v naših rudnikih v daleč segajoči racionalizaciji obratovanja in večanju delovne storitve. One tudi vedo, da mora država svoje subvencije tudi od nekod jemati.

Zato so vedno poudarjale, da je treba znižati v sedanjih težkih časih, ko v rudarski stroki človeške eksistence niso osigurane, pri rudarskih podjetjih zaslužke od kapitala na minimum, previsoke osebne dohodke pa reducirati na razumno mero in porabiti poleg drugih sredstev tudi tako prihranjene zneske za reševanje krize v naših revirjih. Izključno iz tega vira se seveda zadostna sredstva za sanacijo naših revirjev ne dajo dobiti, ker je tu izpadek na mezdah previsok. Vendar je delavstvo navadno brez vsake podpore, s svojimi skromnimi sindikalnimi sredstvi, ter pod najtežjimi razmerami poskušalo po svojih močeh tudi v tem pravcu vplivati.

Politične sile, ki bi mogle taka prizadevanja odločno podpreti — pa ga navadno niso podprle — prihajajo neredko z petiki, zakaj delavstvo tega ne izvede, kar bi moralo izvesti v prvi vrsti ono.

Prej je prišlo do podpiranja v nasprotnem pravcu, za kar naj navedemo kot primer ponesrečen poskus saniranja bratovskih skladnic, ki se je izvedel po željah podjetniške strani in brez zaslišanja predstavnikov delavstva in ki je izpadel tako, da bo krizo v naših rudnikih povečal, mesto da bi bilo obratno.

Ni torej res, da branijo delavske organizacije v zgorjem konkretnem vprašanju podjetniške interese, kakor se jim večkrat zlohotno predbaciva in da vrše posle, ki niso njihovi. Če se razvijajo dogodki tako, da ogrožajo življenje in eksistenco delavstva, delavske organizacije k temu tudi na nevarnost takih predbacivanj ne smejo molčati.

Znižanje rudarskih mezd.

Na drugi strani pa delavstvo ne bi želelo in moglo trpeti, da bi se izrabljale ugodnosti, ki bi jih moglo prinesiti zavzemanje javnosti za rudarsko gorje, za večanje podjetniškega dobička.

Živo interesira rudarje vprašanje bodoče višine delavskih mezd. Rudarji se boje, da so te mezde ogrožene, ker se je cena premo-ga za državno železnico ponovno znižala, in nočejo da bi ostalo pri tej priliki neizgovorjeno, da delavstvo že z dosedanjimi mezdami ne more živeti in da se bo vsakemu poskusu znižanja teh mezd najodločneje uprlo.

V pomirjenju delavstva lahko povemo, da je znižanje delavskih mezd vsaj za prihodnje tri mesece že po kolektivni pogodbi izključeno. Strokovne organizacije so naprosile rudarsko glavarstvo, da bi sklicalo

v rudnikih posebno anketo, ki naj bi proučila delovne razmere na rudnikih v podrobnostih, da bi se zavrnila morebitni poizkusi, vplivati na delavske mezde potom akordov in večanja delavske storitve.

Draginja zopet poplavlja domovino

Na trgu, v obrtnih in trgovskih obratih se zopet pojavlja nov val draginje vsega blaga, zlasti pa življenjskih potrebščin. Nekaj vzrokov je za to. Najočitnejši vzrok je dolga suša, ki je povzročila, da se je pridelalo manj poljedelskih pridelkov, zlasti po gričavah. Suša je bila po južnih krajih še hujša, kakor v dravski banovini in Banatu. Nadalje se je povečal izvoz v inozemstvo, zlasti za italijansko kolonialno vojno. Visoka carinska zaščita za vse industrijske izdelke pa doprinese k draginji svoje. Dočim so cene tovarniškega blaga v resnici neprimerno visoke, so cene kmetijskih pridelkov, s katerimi kmet pride do plačila za svoje delo, prenizke z ozirom na dohodke kmeta, toda z ozirom na strahovito nizke prejemke, mezde in plače mestnih prebivalcev in delavcev pa zopet previsoke.

Mi na žalost nimamo občinskih organizacij, ki bi se borile proti poplavi draginje ter preprečile, da ne bi draženje življenjskih potrebščin značilo izstradanje številnega siromašnega mestnega in industrijskega prebivalstva. V naših razmerah nimamo nobene druge poti v boju proti draginji kakor boj za povišanje naših plač in nizkih dnin. Razumna

občinska in razumna državna gospodarska politika mora v teh razmerah iti za tem, da se delavske dnine in plače povišujejo sorazmerno najmanj toliko kolikor narašča draginja. Strahovito propast bi pomenilo v tem času znižanje dnin in plač. Povsem je razumljivo, da so delavci in nameščenci v vsej državi prisiljeni, ker so težko prizadeti, v nujni potrebi brati svoje mezde in izvajati višje denarne dnine, da tako ohranijo svoje realne mezde in ne bo preveč trpelo njih življenje. To je edina pot za večino mestnega in kmetijskega prebivalstva. Vsakršno preprečevanje težkega boja in velikih naporov, ki jih delavstvo ima, da čuva svoje realne mezde, bi pomenilo gospodarsko porušenje mest in sel. Pot k ozdravljenju je zmanjšanje kapitalističnih profitov, zmanjšanje posredovalskih profitov, dviganje delavskih mezd sorazmerno z dviganjem cen življenjskih potrebščin. Samo tako bo mogoče priti do zdravega temelja v gospodarskem življenju mesta in sela. **Boj za večje mezde je boj proti draginji in proti gospodarski krizi.** Ta boj delavstva mi najiskrenejše pozdravljamo, ker edino vodi v boljše razmere.

Kongres mednarod. tajništva učiteljev

V dneh 9. in 10. avgusta se je vršil v Brnu v Švici pod predsedstvom L. Zoretija mednarodni kongres učiteljev.

Učiteljska internacionala šteje 108.000 članov v 12 deželah. Ob ustanovitvi leta 1926. je internacionala pristoplo sedem dežel. Zastopniki na kongresu so bili iz Francije, Nizozemske, Belgije, Čehoslovaške (2), Španije, Švice in nizozemski zastopnik za nizozemsko Indijo.

V imenu mednarodne strokovne zveze je pozdravil kongres sodrug Stolz ter povdaril smotreno sodelovanje med internacionalo strokovne zveze in internacionalo učiteljev, ki sta osnovali šolski in vzgojni program in ki bosta tudi v bodoče skupno po-

speševali izobraževanje delavstva.

Amerikanski učitelji so povabili učiteljsko internacionalo na svoj kongres. Na kongresu je bila tudi delegacija v Franciji zborujočega komunističnega kongresa izobraževalnih delavcev, ki je predlagala v imenu svojega kongresa enotnost obeh gibanj. Kongres učiteljske internacionala je sprejel predloge z zadovoljstvom na znanje, izjavil pa je, da zaželjena enotnost nikakor ne sme motiti pripadnosti mednarodni strokovni zvezi.

Kongres je dalje sklepal o razširitvi mednarodnih poletnih šol učiteljev, izdajanju pedagoškega časopisa in propagandi za mednarodno zblizanje mladine z nje izmenjavo in potovanji po inozemstvu.

Eksistenčni minimum v Ameriki

Predsednik Zedinjenih držav, Roosevelt, je podpisal dne 15. avgusta t. l. vladni predlog »Za socialno zavarovanje«. Zakon naj zagotovi vsako leto tri milijarde dolarjev (140 milijard dinarjev) za starostno preskrbo in za preskrbo nezaposlenih. Obenem izjavlja predsednik Roosevelt ob podpisu zakona, da bo novi zakon vsaj 30 milijonom državljanov nudil nekaj varstva v njih socialnem polo-

žaju, in sicer s podpiranjem nezaposlenih, s starostno preskrbo in zvišanimi dajatvami v varstvo otrok kakor tudi v interesu nege zdravstva. Ni sicer mogoče nikdar stoddostno zavarovati prebivalstva proti vsem mogočim izpremembam v življenju, vendar poizkusa vlada, da s tem zakonom da vsaj nekaj socialnega varstva državljanom.

Minimalne mezde na Ogrskem

Na Ogrskem je izšla naredba o minimalnih mezdah. Minister določa, v katerih mestih in krajih naj se uvedejo minimalne mezde, in sicer na podlagi posvetovanja komisije, v kateri so paritetno zastopani delodajalci, delojemalci in javnost(?) Tudi tu so določene kazni za kršitelje do-

govora po 2000 pengov in ob ponovitvi 15 dni zapore. Sklepi komisij bodo objavljeni v uradnem listu in delodajalec jih mora javno razobesiti v obratu.

Naredba pomeni načelni sklep, videli bomo, kako bo z njim v ogrski praksi.

Delavski pravni svetovalec

Mezda ob smrti rodbinskega člana. — Izstavitev v nočnem šihu.

(Savezu metalških radnika, podr. Store.)

Vprašanje: 1. V naši tovarni delata mož in žena, ki sta imela v rodbini smrtni slučaj in bi torej morala po § 219 o. z. dobiti mezdo. Tovarna pa hoče plačati mezdo za dva dneva le ženi in to radi tega, ker žena manj zasluži. Ali ima tudi mož pravico do mezde?

2. Delavec je prišel na nočni ših, pa so ga poslali domov, ker ni bil pripravljen material. Plačali mu niso za ta ših ničesar. Kaj pravi zakon?

Odgovor: K 1. Po § 219 o. z. ima pravico do mezde vsak delavec, ki je brez svoje krivde zadržan, opravljati službo iz važnih razlogov, ki zadevajo njegovo osebo. Če torej umre delavec, ženi in možu, ki sta oba zaposlena, otrok ali drug bližnji sorod-

nik, ovira ta važni razlog oba pri opravljanju službe. Oba imata torej po zakonu pravico zahtevati mezdo, vsak za sebe, za čas, ko sta bila zadržana opravljati službo vsled smrtnega slučaja. Tudi Vaša tovarna mora torej plačati mezdo obema, možu in ženi, čeprav ima morda mož višjo mezdo.

K 2. Po § 220 o. z. je delojemalec upravičen do mezde, če je bil pripravljen opravljati službo, a v tem zadržan po okolnosti službodavca. Če je torej v tovarni v nočnem šihu naenkrat zmanjkalo materiala, temu ni bil kriv delavec in mora zato dobiti plačo, če je prišel na ših in bil pripravljen delati, pa mu tovarna dela ni dala.

Italija in Abesinija

Ali vojno ali protektorat nad vso Abesinijo. — Konferenca treh ni uspela

V Parizu na konferenci Italije, Anglije in Francije se niso sporazumeli in je bila konferenca prekinjena. Italija zahteva protektorat nad Abesinijo ter vse predloge Francije in Anglije, ki se tičejo obsežnih koncesij, odklanja, oziroma nje zastopnik Aloisi noče staviti nikakršnih definitivnih končnih zahtev, po katerih je povprašal Eden, zastopnik Anglije, marveč je le izjavil, da je treba postopoma ugotavljati, v čem je Italija prikrajšana in kaj so nje končne zahteve.

Italija torej čaka. Prepričana je, da v vojni premaga Abesinijo ter želi zato, da bi se v nje spor ne vmešavali Anglija in Francija, pa tudi ne Društvo narodov. Sklepati se da, da Italija hoče vojno ter izvršiti svoj naklep do konca.

V neprijetni situaciji je zopet Društvo narodov, ki more kvečjemu najti formulo, da naj italijansko-abesinski spor rešavajo samo interesirane države. Društvo narodov bo težkoovoljno rešilo problem, ki bi ga bilo moralno dolžno rešiti s sporazumom, čemur se pa nedvomno upre Anglija

ali Italija, zlasti Anglija, ki priznava avtoriteto Društva narodov le tam, kjer soglaša z njenimi interesi.

Vobče vlada mnenje, da bi vojna utegnila povzročiti mednarodne zapletljave v Afriki, zlasti pa razbrzdati imperialistični fašizem v Evropi, ki komaj čaka, da poruši, četudi le začasne in moralne garancije miru.

Tudi razsodišče pod predsedstvom Politisa rešuje italijansko-abesinski spor, vendar je malo upanja, da bi ga ob stališču Italije, rešil ugodno.

Nevarnost

Londonski tednik »Timeand Tide« pripominja k italijansko-abesinskemu sporu:

»General Smuts je opozoril Francijo in Veliko Britanijo, da bo, če Društvo narodov ne zavzame odločno stališče proti vojni, in sicer kar najboljši složno, civilizacija Evrope kakor tudi Afrike v svojih temeljih omajana.«

Če uvidi to general, vojak, ki ni politik, bi morali uvideti isto politiki.

Doma in po svetu

Zahteve delodajalcev po izpremembi zakona o zaščiti delavcev. Izprememba zakona o zaščiti delavcev je potrebna le toliko, kolikor se ne ujema z novim obrtnim zakonom. — Delodajalci in njih korporacije pa vodijo že več let boj proti temu zakonu in zahtevajo naravnost predrzna poslabšanja, kakor smo že poročali. Minister socialne politike je sedaj poslal dopis podrejenim oblastem s pozivom, da pristojne korporacije stavijo predloge, katere določbe zakona naj se izpremene in kako. Delodajalci hočejo zakon o zaščiti delavcev »postaviti na glavo«, to je, odpraviti vse bistvene vrline zakona, ki so v prid delavstvu. Delavske zbornice, strokovne organizacije, ki so že protestirale proti nameri delodajalcev, morajo tudi tokrat jasno in odločno zavrniti insinacije delodajalcev.

Spopad v Rogatici v Bosni. V ponedeljek se je vršilo prošenje v rogatiški pravoslavni cerkvi. To priložilo je hotelo izkoristiti letalo sarajevskega aerokluba, ki je sipalo iz zraka propagandne letake. Letalo je pa prenilo in zadelo v električni vod ter se zrušilo na zemljo. Nesrečo je videla skupina muslimanov, ki je po hitela na kraj nesreče po najbližji poti, preko dvorišča pravoslavne cerkve, kjer je bilo mnogo ljudstva zbranega. Pravoslavni verniki so se silno razburili, da se drznejo muslimani preko cerkvenega dvorišča in so jih napadli. Navzoči žandarji so jih mirili, kar pa je množico še bolj razburilo in je začela žandarje obmetavati s kamenjem. Žandarji so bili prisiljeni rabiti orožje. Ubiti sta bili dve osebi, sedem pa težje ranjenih. Na lice mesta je prišla komisija oblasti, ki zadevo raziskuje.

Poslanec Hodžera, predsednik jugoslovanske narodne stranke, je po Zetski banovini prirejal shode, pa so ga povsod nagnali s klici »Doli s fašisti! Doli modrosrajčniki!« in so ga obmetavali z gnili jajci. Brez uspeha je moral zapustiti one kraje.

Nepotrjena politična vest o preorientacijah poslancev. »Vreme« poroča, da sta se mudila v Beogradu poslanca Mravlje in Koman. Navedena poslanca pripadata skupini Marušić-Pucelj, ki se pripravlja, da vstopi v novo radikalno zajednico. Po razvoju sodeč bomo kmalu tako daleč, da izginejo politične grupacije in bomo kvečjemu vpraševali, če je to politik, ki hoče biti v vladni večini ali politik, ki hoče ostati v opoziciji. Drugih smeri in interesov kmalu ne bo več.

Minister Preka ne vstopi v radikalno zajednico. Minister socialne politike Preka je sklical na posvetovanje svoje pristaše (narodni klub), med katerimi je bil tudi trgovski minister dr. Vrbanić. Sklenili so, da

ne vstopijo v radikalno zajednico. Od vstopa jih je odvrglo najbrže še nerešeno hrvaško vprašanje.

Če bi vsi stanovi dobili zaščito, bi kreditni sistem prišel v absurdnost. Tako odgovarja »Slovenec« navicnemu dopisniku, ki meni, da bi zaščita koristila tudi uradniku. List pravi, zaščita je le za kmeta, ki je zaradi padca cen prišel v zagato, ne pa za druge ljudi, ker bi potem postal kreditni sistem absurdnost. Ta izjava kaže, da se kmetu ne namerava povrniti škoda, ki mu jo je povzročilo kapitalistično verižništvo. Z zaščito kmeta se bo ščitilo pravzaprav le kapital, ki je kmeta izkoristil, ker kmet bo le moral plačati vse dolgove. Zaščita kmeta bi le tedaj kaj pomenila, če se kmetom dolgove odpiše, kolikor jih niso sami zakrivali. Tega namerana pa menda ni. In uradniki in delavci? Smešno je, da tudi ti zahtevajo zaščito? Ali delavci in uradniki ne potrebujejo zaščite? Ali ni tudi te še hujše izžet in slekel verižniški kapital: nezaposleni, delavci s 15 Din dnevne plače, uradniki s 300 ali 400 Din mesečne plače? O, ti ne potrebujejo zaščite, ker če bi vsi zahtevali zaščito, postane kreditno gospodarstvo absurdnost. Če hočete dati kmetom zaščito, jim morate prevelika bremena odpisati, druge pomoči ni, v kolikor niso sami zakrivali zadolžitve. Namesto kmetov morajo plačati več bogati in verižniški izkoriščevalci. In isto velja za delavca in uradnika. Neznosne razmere med delavstvom in uradništvom imajo prav tam svoj vzrok. Slabo in izkoriščevalno gospodarstvo je povzročilo veliko bedo. Zato je tudi tu vsaj toliko potrebna zaščita. Ključ za rešitev te zaščite sicer ni enostaven. Vendar ga je treba poiskati. Med drugim je tu potrebna določitev eksistenčnega minimuma, zakona proti verižništvu in izkoriščanju delavcev in uradnikov ter načrtno gospodarstvo ob smotreni reviziji carine. Eden glavnih vzrokov naših slabih socialnih razmer je tudi izkoriščanje kmeta in delavca po kartelih. —

Kredit za ljubljansko bolnišnico je zvišan za dva milijona dinarjev. Kdaj se bodo pa povečale bolnišnice v Ljubljani? Skrajni čas bi že bil.

Kongres učiteljev. V četrtek, dne 22. t. m. je bil v Sarajevu odprt kongres Udruženja jugoslovanskih učiteljev. Kongresa se je udeležilo okrog 2000 učiteljev in učiteljic.

Nafta v južno-banatski občini. Skozi občino Čenta teče potok, čegar voda se da vžgati in gori. Preiskava je dognala, da se nahaja v vodi mnogo nafte.

Z naročili je oškodoval državo. Bivši železniški minister Radivojević je sklenil dobavno pogodbo z inozemstvom, pri kateri je bila država oškodovana samo za Din 829,120.000.

IZ NAŠIH KRAJEV

Maribor

V Senju v Dalmaciji so se vršile te dni starodavne narodne konjske dirke, takozvane »alkaze«, na katere se je zbralo 5000 ljudi. Ko je predsednik alkarjev hotel govoriti ljudstvu, je množica grozeče obkolila tribuno in mu ni pustila govoriti. Orožniki, ki so množico odganjali, so bili obmetani s kamenjem in so končno morali uporabiti strelno orožje. Ena oseba je bila ubita, ena pa ranjena.

Ogri se že boje Nemcev in bi se radi približali mali antanti. Ogrska zunanja politika je bila vedno usmerjena na protekcijo daljnjih velesil in proti sosedom. Po velikih političnih smolah pa Ogrske ne upoštevajo več velesile in je tudi ne rabijo. Koketiranje z Nemčijo je rodilo gibanje med ogrskimi Nemci za nemški fašizem in nemška propaganda je sklenila poslati na Ogrsko 400 nemških študentov za agitacijo. Ogrska pa je zabranila nemškemu študentu dostop v svrhu propagande za fašizem na Ogrskem. Ogrska vlada je tudi sklenila, da zatre v nemških pokrajinah fašistično gibanje. — Vsaj res, na Ogrskem je že tako dovolj socialnega nezadovoljstva.

Boj med kraljem gospodarstva in kraljem tiska v Nemčiji. Dr. Schacht je imel govor v Königsbergu, s katerim je ostro grajal nemško gospodarsko politiko. Minister Göbbels je pa prepovedal poročati o govoru predsednika nemške narodne banke. Vprašanje je, kdo obeh se bo moral umakniti. Sodil bo Hitler.

10 procesov proti socialdemokratom v Berlinu. Hitlerjevci izgubljajo glavo nad živahnim socialističnim delom, ki napreduje vedno bolj. V zadnjem času je bilo pred berlinskim sodiščem 10 procesov proti socialdemokratom. V prvem procesu je bilo obsojenih 23 sodrugov na 47 let ječe, v drugem 7 sodrugov na 34 let ječe itd., skupno 112 socialdemokratov na 339 let ječe.

Mussolini pojde tudi v Afriko. Italija priredi vojaške manevre na Brennerju, da pokaže Nemčiji, da se je ne boji. Od tam poleti tudi Mussolini z avionom v Afriko, kjer bo inšpiriral italijanske čete ter jih navduševal za vojno z Abesinci.

Anglija v težkem položaju. MacDonald pravi, da Anglija že od leta 1914. ni bila v tako težkem položaju. Da, ker se boji, da bi se jele upirati kolonije, zlasti afriški zamorci in azijski Indijci.

Svetovni kristjanski kongres, Poslanec in član angleške delavske stranke je predlagal časnikarjem, da naj papež sporazumno s canteburyjskim nadškofom skliče svetovni kongres vseh ver in sekt, ki naj povzame akcijo za svetovni mir in prepreči nadaljnje oboroževanje. — Prav, to bi bil pričetek boja proti oboroževalnemu kapitalizmu in vojaškemu imperializmu. Tedaj bi morale pa »cerkve« bistveno izpremeniti politiko napram diktatorju kapitalizmu, kar pa pojde jako težko.

Novo vodstvo Kominterne. V izvršni odbor je izvolil komunistični kongres v Moskvi 46 članov in 33 namestnikov ter 20 članov mednarodne kontrolne komisije. V izvršnem odboru so med drugimi: Browder, Cachin, Dimitrov, Ercoli, Foster, Gotwald, Heckert, Lenski, Mamiški, Marti, Okana, Pieck, Pollit, Rakosi, Stalin, Thälman, Terez, Wanning. — Končni govor je imel Dimitrov.

Občni zbor Splošne zavarovalne zadruga v Ljubljani

r. z. z. o. z.

se vrši v petek, dne 30. avgusta 1935 ob 18.30 uri v zadržnih prostorih v Ljubljani na Aleksandrovi cesti 5 s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Predložitev in odobritev rač. zaključka.
4. Revizijsko poročilo Zveze.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Predlogi in razno.

Vsi člani so k udeležbi vabljeni.
Načelstvo. Nadzorstvo.

10 let po ... v zaporu. Minuli četrtlet je bila razglašena oprostila razsodba v procesu bratov Markuzzijev Ivana in Jožefa, ter Mihe Zemljiča, ki sta bila leta 1926 obsojena dosmrtno ječo. Ivan Markuzzi pa na smrt na vešalih. Stol sedmorice pa je v reviziji obsodil tudi Jožefa Markuzzija in Mihaela Zemljiča na smrt na vešalih, pozneje pa so bili vsi pomiloščeni na dosmrtno ječo. Obtoženci so bili, da so meseca februarja 1921. leta umorili neznanega trgovca, ga oropali in to na Markuzzijevi domačiji pri Sv. Benediktu v Slov. gor. Zagovornik obsojenih g. dr. Komavli se je dolgo vrsto let trudil za obnovo procesa, kar je končno tudi dosegel. Proces je trajal 16 ur in je bilo zaslišanih nad 60 prič. Senatu je predsedoval dr. Lenart. Vsi obtoženci so bili takoj po razglasitvi oprostilne razsodbe izpuščeni na svobodo. Mnogo sočutja je vzbujal pri razpravi zlasti obtoženi Miha Zemljič, ki se je v zaporu nalezl jetike in je že popolnoma oslabil. 3 letno zaporno kazen je tudi že odsedel Ana Markuzzijeva. Obtoženci so hudo obtoževali priče Geček, Liza Kovačeva in Franc Role. Sodišče pa izpovedbam teh prič ni verjelo, ker so bile sedanje izpovedbe v protislovju z izpovedbami pri prvi obravnavi.

O vprašanju mariborske tržnice se zanj čas zopet dosti govori. Brez dvoma je to vprašanje eno prvih, ki ga bo treba rešiti. Že pred leti je arhitekt Czeike predložil mestnemu svetu dober načrt za novo tržnico, ki naj bi jo zgradili ob Glavnem trgu med Bergovo hišo in državnim mostom. Ta načrt naj bi služil kot osnova. Vsekakor bo pa potrebno pred definitivno rešitvijo tega vprašanja študirati podobne ustanove v drugih modernih mestih. Za naše razmere, če bi se zidala tržnica ob Glavnem trgu, bi nam najlepše služila kot vzorec zagrebška tržnica na Dolcu.

V času kislih kumarov so mnogi listi v zadregi, s čim naj bi napolnili svoje predale. To velja zlasti za liste iz Mariborske tiskarne. Tu čitamo zadnji čas hvalo in slavo pesne mariborski občinski upravi, ki je tako uredila in modernizirala naše mesto, da nas morajo vsi tuji

zavidati, da smemo bivati v takem kraju. Marmor, asfalt, palače, spomeniki, pravo razkošje. Se bolj pa mora pravemu lokalpatriotu srce zaigrati, ko čita, kaj vse se bo še v kratkem naredilo: koliko ulic bo asfaltiranih, koliko cest tlakovanih, kako se bodo pločniki spremenili v prijetne promenade, kako bomo kmalu zaman iskali prahu na cesti in blata na čevljih.

Ali so hiše dunajske stanovanjske in stavbene zadruga železničarjev bile ponudne na prodaj ali ne? Upravitelj hiš dunajske stanovanjske in stavbene zadruga železničarjev je po naročilu pravnega zastopnika zadruga sporočil stanovalcem, da zadruga ne namerava nikomur prodati zadruginih hiš in da ni tudi z nikomur stopala v stik. — Dodatno k temu razglasu pa se nam sporoča: Hiše so bile ponudene na

Predavanje o socialni zakonodaji. V soboto, dne 24. t. m. ob 17. uri popoldne se bo vršilo v društvenem lokalu kemičnih delavcev predavanje o socialni zakonodaji. Predavanje sklicuje podružnica SDSZ, sekcija kemičnih delavcev v Hrastniku. Predaval bo s. dr. Reisman iz Maribora. Na to predavanje je vabljeni vse delavstvo in vsi tisti, ki z delavstvom čutijo. Predavanje je važno tudi za paznike in predelavce. Želeti bi bilo, da bi bila udeležba čim večja. — Odbor.

Kako le si smete lastiti to pravico? Poleg vseh težav gospodarskega značaja in neznošnih delovnih prilik, katerim so izpostavljeni naši rudarji, se boče okrnjevati svobodo njihove vesti. Tako se je zgodilo, da si je nekdo izmislil, da je ravno sedaj, v času najhujše krize, potrebno, da se nabavi neko stanovsko zastavo, s prav veriskim obeležjem. Ko se je delavske zaupnike vprašalo, ali bi bili rudarji pripravljeni prispevati svoj del k zastavi, so ti izjavili, da naj se vse rudarje vpraša. Ravnateljstvo je pa na to razglasilo, da je v sporazumu z delavskimi zaupniki napravljen sklep, da se

Kaj bo na zimo? Stariši s skrbjo pričajo prihajajočo jesen in zimo. Tisoče rudarskih otrok nima kaj obleči in obuati. Ti otroci so šoloobvezni in bodo morali hoditi nagi in bos v šolo. Zaslužki starišev-rudarjev so bili v celem letu tako pičli, da niso zadostovali niti za hrano. Kje vzeti sredstva za obleko? Kako preživljati rudarsko dečo in jo oblačiti.

Mačehovstvo napram rudnikom v Dravski banovini občutijo v veliki meri tudi nedolžni rudarski otroci.

Rudarji pričakujejo. Vsi rudarji in rudarska javnost pričakuje, da se bodo predlogi delegatov, ki so jih iznesli na intervencijah in konferencah, ki so se vršile glede ureditve rudarskega zaposlenja, na merodajnih mestih upoštevali in ugodno rešili. Ker so vsi krediti izčrpani, je treba novega zaposlenja, da bo rudarsko delavstvo zopet postalo konzument pridelkov, ki čakajo na odjemalca. Rudarji zahtevajo čimprejšnjo rešitev zaposlenja in pravičnega zaslužka.

Kulak pri rudniku. Zunanji obrat v Trbovljah oddaja dela, ki bi jih moral izvršiti rudnik v svoji režiji delavcem, za to delo jim pa ne plača ničesar. Ako na primer ni kleti pri stanovanju ali drvarnice, da rudnik sicer material, delo pa naj izvršijo delavci

prodaj dne 14. marca t. l. in sicer pismeno ter ustmeno. Dokazi za to so na razpolago.

Izlet v Šoštanj. Kakor smo v zadnji številki našega lista poročali, priredi godba Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev v nedeljo, dne 1. septembra izlet v Šoštanj, kjer bo praznovala delavska godba »Zarja« 10-letnico svojega obstoja. Kdor se želi izletnikom pridružiti, naj se zgleda v uredništvu našega lista ali v tajništvu KMO, Sodna ulica 9-II, kjer bo prejel natančnejša pojasnila.

Člani podružnice Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije bodo priredili v nedeljo, dne 25. t. m. izlet v Ptui. Vožnja z avtobusom v obe smeri bo stala Din 20.—. Prijave sprejema predsednik s. Karner in odborniki organizacije, istotam se dobijo tudi natančnejša pojasnila. V slučaju slabega vremena se vrši izlet prihodnjo nedeljo.

Glasbeno društvo žel. del. in uslužbencev v Mariboru sporoča vsem ustanoviteljem in podpornim članom društva, da se bo vršila v soboto, dne 24. avgusta t. l. ob 16. uri na pokopališču na Pobrežju spominska svečanost v čast pokojnemu sostanovitelju in prvemu predsedniku društva, ki je praznovalo desetletnico svojega obstoja, s. Fischerju Francu. Ob tej priliki bo društvo položilo na grob venec. Društveno vodstvo vabi k obilni udeležbi.

Prepoved uporabe moke pri izdelovanju klobas. Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je izdalo dne 15. julija 1935, pod S. Br. 19.659 naslednji načelni razpis: »Dodajanje moke klobasam služi namenu ponarejanja, kar nasprotuje čl. 6 tč. 1 in 2 »Pravilnika o natančnejših določilih za izvrševanje zakona o nadzorstvu nad živilci«. Službeni list št. 138-23 ex 1930. Radi tega se plačujejo takse za analizo klobas, v katerih se najde moka, na osnovi § 4 in 16 Zakona o nadzorstvu nad živilci od lastnikov blaga. Vrh tega se opozarja, da se bo proti kršiteljem tega razpisa postopalo v smislu zakona.

Krajevni šolski odbor Gradišče, srez Maribor levi brez razpisuje v skrajšanem roku pismeno ofertalno licitacijo za oddajo gradbenih del nove narodne šole v Gradišču. Pismene ponudbe za vsa ali posamezna dela, ki se naj glase v obliki popusta v odstotkih, je nasloviti na krajevni šolski odbor v Gradišču, občina Selnica ob Dravi, a vložiti pri sreskem načelstvu Maribor levi breg prosvetni oddelek do najkasneje dne 31. avgusta 1935. Načrt gradbe in proračunski detaili so na razpolago pri sreskem načelstvu Maribor levi breg v II. nadstr., soba št. 53 dnevno od 10.—12. ure. Detaili razpisa v Službenem listu kr. banske uprave dravske banovine št. 65 z dne 14. avg. 1935.

Pobornik mariborskega gasilstva, višji sanitetni svetnik dr. Josip Urbacek, je dne 23. t. m. praznoval 96-letnico svojega rojstva. Gasilci so mu priredili uspešno podoknico.

»Prijatelj Prirode« Maribor. V nedeljo, dne 25. t. m. izlet na Pankracij. Odhod ob pol 6. uri zjutraj od Koroškega kolodvora do Brezna. Vozna cena za tja in nazaj Din 10.—.

Hrastnik

zastavo nabavi. Kdor pa nasprotuje temu, ta naj pride v obratno pisarno, kjer bo s svojim podpisom potrdil, da je proti. Ko se je sicer samo nekaj desetnih »korajžnih« našlo in »proti« podpisalo, je to g. ravnatelja tako razburilo, da je smatral za potrebno poklicati »supornike« posamezno v svojo pisarno, kjer je vsakega zase, kakor kak sodnik zločinca, tako dolgo gnjavil, dokler ni dotični omagal in izjavil, da bo prišpeval. Na podlagi tega dejstva mislimo, da ne bo odveč, če si dovolj jemo centralno upravo TPD vprašati, od kdaj imajo njeni ravnatelji to pravico, in v čem jim je interes? Naše nacionalne hrastniške kroge si pa tudi dovolj jemo vprašati ali je to v skladu z njihovimi idejnimi načeli, da so v njihovih vrstah ljudje ki so Nemci od rojstva in do danes in ki bodo kot Nemci tudi umrli? Da, da, gospodje, vemo, da je po Vašem veru in naciji v nevarnosti (!), ne vidite pa nevarnosti za stotine in tisoče rudarjev, katerim dajete tako »visoke« akordne postavke, da niti normalne produkcije ne zmorejo, zato pa jih potem plačate pod temeljno mezdo.

Trbovlje

brezplačno. Tako je z vodovodom in še marsikje drugje. Tukaj ne drži izgovor, češ, saj delavci sami prosijo in se ponujajo za brezplačno delo. Res, da so nekateri delavci prisiljeni k temu, če hočejo imeti prostore, ki jim gredo. Toda za delo bi pa naj prejeli tudi odškodnino, saj je potem vse last rudnika. Delavstvo se pač izkorišča povsod, kjer se izkoriščati da.

Nedeljski izlet turističnega društva »Prijatelj Prirode« in »Delavske godbe« v Kranju. Je prav lepo uspel. Pri prihodu v Kranj so nas tamkajšnji sodrugi sprejeli z delavsko pesmijo. Nato so nas v zelo lepem številu spremenili na Šmarjetno goro. Žal, da nam vreme ni bilo naklonjeno, da bi uživali lep razgled, ki je od tu mogoč. Vzlic temu, da je tu intant nekoliko rosilo, nas to ni motilo. Ko je trboveljska godba odigrala nekaj komadov in kranski sodrugi zapeli več pesem, smo se podali skozi Stražišče v Kranj. V tem kratkem času smo se do dobrega spoznali s sodrugi in sodružicami iz Kranja. V Kranju na Glavnem trgu je promenadni koncert trboveljske godbe privabil mnogo občinstva. Sodružice iz Kranja so pa med tem prav pridno prodajale bloke v korist trboveljske godbe. Skupno kosilo v restavraciji »Semen« je zopet pričelo o veliki gostoljubnosti napram nam. Kosilo je bilo dobro in

Otroški kostumi
v vseh cenah že
od Din 60.— naprej.
Dobro izdelane in poceni
so samo
TIVAR-obleke
za vse otroke!

poceni. Popoldan se je razvil sprevod z godbo načelu proti veseličnem prostoru, ki je bil prav kmalu napolnjen. Vse prehitro se je bližal čas odhoda. Le neradi smo se ločili, a obljubili smo si medsebojno, da se še vidimo. Ob tej priliki izrekamo vsem sodrugom in sodružicam iz Kranja iskreno zahvalo za gostoljubnost. Želja vseh izletnikov in tudi drugih je, da se prihodnje leto v še večjem številu snidemo v Kranju. Tudi sodrugi iz Kranja in Tržica so obljubili, da nas posetijo. Bodite že v naprej pozdravljeni. Družnost!

»Počitniški dom« priredi v nedeljo, dne 1. septembra izlet na Mrzlico.

Odbor zadruga »Počitniški dom« se zahvaljuje gospodični Puncer Heni, vzgojiteljici iz Zagreba, za darilo.

Moste pri Ljubljani

O našem občinskem gospodarstvu. Predsednik občine Moste nas prosi, da z ozirom na dopis iz Most v št. 64. »Delavske Politike« priobčimo to-le pojasnilo: »Bivši občinski odbor pod vodstvom g. J. Oražma je pustil napraviti precej razširno kanalizacijsko omrežje ne na celem teritoriju mošćanske občine, kakor tudi veliko zavetišče, ki je ostalo samo napol izdelano ter avtoškropilnico in drugo, čigar stroški so bili tako veliki, da je občinska sedanja uprava in odbor pod mojim predsedstvom, podedoval še od omenjenega, ostali dolg v znesku Din 4.135.000, od tega Din 1.100.000 pri trvdki Dukić. Svojo terjatev je omenjena trvdka iztožila, ko je še županoval g. M. Šeme. Od tega dolga je sedanja občinska uprava od svojih rednih občinskih dohodkov plačala samo trvdki Dukić Din 571.000. Čisto gotovo je občinski odbor gospoda Oražma napravil kanalizacijo v sporazumu s hišnimi posestniki in to imel že tedaj priliko, ko je bil čas zato, nastopiti proti graditvi iste in proti že tedaj eksistirajoči kanalizacijski taksi v znesku Din 500. Če je sedanja občinska uprava prišla radi tega podedovanega dolga v zagato, ni to njena krivda. Res je, da je sedanja občinska uprava v svrhu priključitve kanalizacije določila to takso tudi onim hišnim posestnikom, mimo katerih je ta izpeljana. Vendar je tem dala v plačevanju to ugodnost, da lahko plačujejo takso v znesku Din 50 na mesec. Pa ne samo to, celo na 20 in 10 Din na mesec se je šlo. Ta taksa zadnji obrok je že zapadla skoraj pred enim letom in še nismo do danes nikogar preganjali. Zagrozilo se je pa samo onim, ki se sploh na noben poziv niso hoteli odzvati. Najbolj zanimivo pa je dejstvo, da večina manj premožnih to takso plačuje, dočim se le bogatejši pri vsaki stvar upirajo, ker nimajo nobenega razumevanja za socialne razmere naše občine. Socialno in pravilno gospodarsko misleč človek, bi tega članka v Delavski Politiki ne mogel priobčiti na račun sedanjega občinskega odbora, ker kdor si želi boljše ugodnosti od občine ob svoji hiši, so iste prav gotovo zvezane z večjimi stroški. — Glede te svojevrstne odredbe, kakor jo dopisnik imenuje, se je nekje zglasila deputacija prizadetih, pa prav gotovo ne na pravem mestu. Glede teh odredb ni bila pri tukajšnji občini vložena nikakva pritožba uradnim putem. Glede citata o zarubitvi premožnejše občinskih odbornikov, moram pripomniti, da to torej ne bi veljalo sedanjemu odboru. — Predsednik občine: Podpis nečitljiv. — Moste, dne 17. avgusta 1935. — (Gornji dopis je izviren, izpuščen je samo kratek odstavek ob zaključku, ker je žaljiv. Op. ur.).

Kranj

Izlet trboveljskih rudarjev v Kranj. Nedelja, dne 18. t. m. je minula v znamenju velike delavske solidarnosti. Imeli smo priliko se spoznati s trboveljskimi sodrugidelavci, katere je kapitalistična internacionala domala popolnoma upropastila. Toda njihove jeklene volje, njihovega duha še ni zlomila. Ob tej priliki je tudi kranski proletariat pokazal, da je solidaren z rudarskimi trpini. Zjutraj, ko je prispel izletniški vlak, je bilo zbrano lepo število delavstva na kolodvoru, da pozdravi sodruge iz kraja, kjer se kopije črni diamant. Pevec so zapeli: »Zdravi hrabri bojevnik!«. Delavska godba rudarjev pa je odzdravila z delavsko koračnico. Nato smo se podali na skupni izlet na Šmarjetno goro. Nebo je bilo prepreženo z gostimi oblaki ter je med potjo začelo rositi. Ali vse to ni prav nič motilo vselega razpoloženja, ki je vladalo med vsemi izletniki. Nekako na sredi pota pa je godba ponovno zaigrala lepo delavsko koračnico. Mogočno so odmevali akordi v dolino ter prebudili speče kranski meščane, ki so radovedni pričeli odpirati okna. Mor-

Delavsko godbeno društvo „ZARJA“ v Šoštanju

priredi v nedeljo, dne 1. septembra 1935

proslavo 10-letnice društvenega obstoja

Proslava se bo vršila ob vsakem vremenu

Vsi prijatelji delavske godbe iskreno vabljeni

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

da so se oni, katerim nismo pri srcu, ko so nas spoznali, jezili radi kalenja jim »nočnega miru«. Pod nami pa so samevale kranjske tekstilne tovarne z mogočnimi dimniki. Šmarjetna gora nas je prijazno pozdravila s svojo zeleno livado. Da je to lepa izletniška točka, so vedeli povedati zlasti trboveljski sodrugi, samo žal, da ni bilo krasnega razgleda. Po 2 urnem počitku in majhnem okrepilu smo Šmarjetno goro zapustili in se preko Stražišča vrnili nazaj v Kranj. Od 11. do 12. ure je Delavska godba rudarjev svirala na Glavnem trgu, kjer si je na mah osvojila množice delavstva in tudi meščanstva. Po končanem koncertu je trboveljske goste s kosilom vsestransko dobro postregel restavratore g. Semen, za kar mu tu izrekamo zahvalo. Popoldne pa se je vršila v Struževem uspešna zabava, katere se je udeležilo veliko število občinstva. Tudi največji optimisti takega obiska nismo pričakovali. Zmanjkalo je miz, stolov, steklenic in kozarcev. Mnogo publike se je moralo vrniti, ker ni bilo več prostora. V prijetni zabavi so hitro minevale ure, ter je bilo treba misliti na čas ločitve. Godba je bila privlačna sila, ki je navezala nase vse udeležence. Splošna sodbja je bila, da godbe, ki bi tako precizno igrala, še niso slišali. Za slovo je godba zaigrala »Marseljezo«, nato pa se je začelo poslavljanje. Iz sto in sto grl se je slišalo pozdrav Družnost in vzklike na svidenje, katerega si tudi iz srca želimo. — Kljub veliki udeležbi občinstva je prireditelj potekla v najlepšem redu in miru, kar je še posebno za pozdraviti. Dočim je bilo še dopoldne vreme nestanovitno, se je popoldne zvedrilo in je večkrat izza oblakov pukalo tudi sonce.

Boj na celi črti vodi »Gorenjec« proti pristašem bivšega režima in današnji neolicielni JNS. Očividno še ne misli pozabiti ukora, katerega je dobil svoječasno iz Beograda. Toda s takimi napadi tudi »Gorenjec« ne bo ustvaril blagostanja ter rešil trpine iz slabega položaja, kamor jih je pahnil današnji kapitalistični gospodarski red. Če bi bilo »Gorenjec« za delavca, kmeta in obrtnika, bi jim pokazal pot, po kateri bi prišli do boljšega življenja.

Braslovče

Delovno ljudstvo je na potu, da si izboljša boljšo življenjsko eksistenco, zato naj vsak delavec ve, kdo je njegov sovražnik. Pretekli dni smo videli, kako so se borili grafičarji za svoje zakonite pravice. Koliko komentarjev je bilo v meščanskih časopisih in ostudnih napadov na grafično delavstvo, ki lahko služi v vzgled našemu delavstvu v svojem vztrajnem boju za zmago. Delavstvo naj si zapomni, kdo je njegov največji sovražnik, kadar mu gre za njegovo življenjsko eksistenco. Kapital se druži brez razlike ne pozna ne vere, ne boža, nobenega nasprotstva nima med seboj, samo da si podjarni delavca in mu dobiček teče v njegov žep. Ob izprtju grafičarjev se je videlo, kako sta si »Slovenec« tiskarna in »brezversko« »Jutro« padla okoli vratu in sta udarila skupno po delavcu. Zapomni si to delovno ljudstvo in vedi: le v organizaciji je moč!

Jesenice

Kino Radio na Jesenicah predvaja v soboto in nedeljo ob pol 9. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri popoldne) lep film »Iz-gubljene hčerke«. Dejanje se vrši v Bosni in Dalmaciji. Dodatki običajni. Sledi film: »Ljubim Te«.

Šoštanj

Delavsko godbeno društvo »Zarja« v Šoštanju bo proslavilo v nedeljo, dne 1. septembra t. l. 10-letnico društvenega obstoja na vrtu hotela »Jugoslavija«. — Spored: Na predvečer bakljada po mestu. Dopoldne sprejem gostov na kolodvoru. Od 10. do 12. ure plemeniti koncert na Glavnem trgu. Popoldne ob pol 2. uri zbirališče društev pred Zadrugnim domom. Ob pol 3. uri povorka po mestu na slavnostni prostor, nato pozdravni govori. Potem koncerti raznih godb. Proslava se bo vršila ob vsakem vremenu. Vabljeni so vsa godbena društva in vsa druga delavska društva. — Odbor.

Velenje

Kršenje delavske zakonodaje. V našem kraju bi bilo potrebno temeljito nadzorstvo obratov, da se zabrani izrabljanje delavstva preko socialne zakonodaje in s tem preprečenje nesreč. Ker pa so si delavci pustili vse dopasti, delajo podjetniki, kar se jim poljubno in se ne zmenijo za zakone. Posebno ostre so pritožbe proti lesni industriji g. Detička. Pri tem podjetniku je moral delavec Vinko Camlek v mesecu aprilu ves popoldan nakladati les, a nato celo noč žagati, da je delal nepretrgoma 14 ur. Obratne nezgode se zgodijo vedno ob koncu dela, ko so delavci pretrudeni in izčrpani. Tudi temu Camleku je na ta način ob pol 5. uri jutraj odrezalo na cirkularki vse prste desne roke, ker žaga ni imela varovalne naprave. Pri tem se je izkazalo, da je Camlek moral plačevati prispevke za zavarovanje v 11. razredu, a vpisan je bil v 5., 6. in 7. razredu. Na ta način dobiva sedaj preniško rento. Sresko načelstvo je končno prepovedalo g. Detičku žaganje ponoči. A šele sedaj je bil nekaj dni mir. G. Detiček pa se je pritožil in sedaj je bila nova komisija, da posluša nočno žaganje. Gospodje so poslušali le majhno cirkularko, ki res ne dela takega ropota, kakor velika. A delavstvo ima pravico zahtevati, da je v sredini delavske kolonije ponoči mir, ker ima g. Detiček za žaganje dovoli časa podnevi. Zlasti je treba prepričati, da ne bodo eni in isti delavci podnevi nakladali les, ponoči pa morali žagati. Socialni zakoni morajo veljati tudi za g. Detička. — Prizadeti delavci.

Ptuj

Slavje ptujskih gasilcev, ki se je vršilo preteklo nedeljo v našem mestu, je kljub slabemu vremenu lepo izpadlo. Na prireditvi je igrala godba iz Maribora. Ptujška mestna godba, ki je žela za svoj nastop v Gornji Radgoni vse priznanje, je tokrat izpadla, ker kakor pravijo nekateri, ni dovoli nacionalna.

Brezposelnici spet čakajo na delo, in sicer že par tednov, razen 12 oseb, ki so zaposlene pri gradbi mostne tehnične na kolodvoru. Ker je torej velika izbira delavcev, se lahko razni magnati igrajo z njimi in jih neusmiljeno izkoriščajo. Danes navajamo ubogo par, ki obira hmelj. — Od mere za službo reči in beri 1 dinar, pri tem se krivično postopa z merjenjem, očeta in daje najhrše primke dekletom, ako si katera upa glasno godrnjati nad neprimernim postopanjem raznih nadziračev, ki se hočejo gospo-

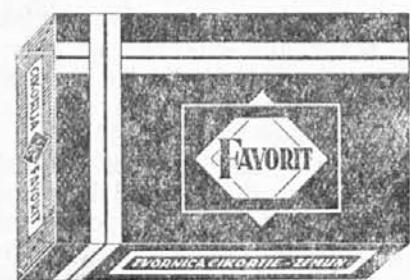
darju s tem bolj prikupiti. Ako to ne bo zadostovalo, pridemo prihodnjič z imeni. — Cene kruha so zvišali. Konzumenti se pritožujejo, da morajo plačevati črni kruh po Din 3,50, torej 50 para dražje kot pred dvema mesecema. Upamo, da bo oblast naredila red.

Meševzračje na ptujskem kolodvoru, o katerih piše »Večernik« z dne 13. avgusta, spravljajo v čudno luč nekatere osebe. Dolični »neki lesni trgovec« je našemu delavstvu dobro znan, saj zavzema tudi v javnem življenju važna mesta. Torej zaslužna oseba, o kateri se ne sme slabo govoriti. Pravijo pa, da bo ta »zaslužna oseba« morala plačati občutno kazen.

Sport

Službeno iz Delavske-nameščenke sportne podzveze. — V članstvo DNSP sta sprejeta SK Amater in SK Retje iz Trbovelj. — Konferenca delavskih sportnih klubov skupno s sejo u. o. DNSP se vrši v Trbovljah v nedeljo, dne 1. septembra ob 13. uri. Udeležba vseh članov u. o. DNSP in delegatov včlanjenih klubov obvezna. — Skupščina Radniške sportske zajednice v Beogradu se vrši dne 7. in 8. septembra. — Termine za odigranje pokalnih tekem za pokal DNSP v trboveljskih revirjih odredi odbor v Trbovljah.

Sportni dan »DASK-a« v Trbovljah se vrši v soboto, dne 31. avgusta in v nedeljo, dne 1. septembra. V soboto so na sporedu od 14. ure dalje propagandne plavalne tekme, ob 15.30 mladinske tekme Amater: Trbovlje, Retje: DASK, ob 17. uri pa šaliiva nogometna old boy tekma. Zvečer ob pol 9. uri pa je bakladni stafetni tek po trboveljskih kolonijah. — V nedeljo je ob 9. uri sprejem gostov pred Delavskim domom, nato skupen odhod na igrišče, kjer se vrše lahkoatletske tekme, in sicer tek 100 m, bal-kanska stafeta in tek 1000 m. Popoldne od 14. ure dalje so pa nogometne tekme, in sicer juniorji Hrastnik: DASK, rezerva Rudar: DASK, reprezentanca delavskih klubov Ljubljane: DASK. Vmes je koncert delavske godbe. — Apeliramo na vse, da se

FAVORIT cikorija

1. najbolj zdrava, zlasti za otroke;
2. rabi manj dragega sladkorja;
3. je naravna, zato najbolj zdravilna;
4. je res čisto domač izdelek!

Gospodnje! Vpoštevajte to, zahtevajte jo!

te prireditve DASK-a udeležijo in tudi materijalno podpro delavske sport.

Ljubljanska »Svoboda« v Trbovljah. — V nedeljo, dne 25. t. m. bo po dolgem času zopet gostovalo moštvo ljubljanske »Svobode« v Trbovljah, ki je še vedno privabljalo in zainteresiralo našo sportno javnost. Tekmuje z našim »Amaterjem«, starim rivalom, s katerim sta se mnogokrat že bojevala na zelenem polju v lepi in fair igri. Vse tekme v preteklosti, katerih sta mnogo odigrala, so bile vedno zanimive, osobito že vsled tega, ker sta se obe moštvi trudili, da pokažeta lepo igro. »Svoboda« se nahaja momentano v dobri kondiciji in bo proti kompletnemu moštvu »Amaterja«, ki sedaj prav pridno trenira pod tehničnim vodstvom zunanjega trenerja sigurno lepo zaigrala. Tekma se prične ob 5. uri popoldne na igrišču »Amaterja« s predtekmo.

TIVAR-OBLEKE ZA DELO

Kompletne obleke iz čvrstega gradla

Din 75'—

Amerikanske hlače iz čvrstega gradla

Din 45'—

Obleke za vsakega in vsako priliko

TIVAR-OBLEKE**Konzumno društvo za Mežiško dolino**

r. z. z. o. z. v Prevaljah

Poštni predal št. 3.
Telefon interurban št. 5.Poštni čekovni račun 12.048.
Brzjav: Kodes Prevalje.**Osrednja pisarna in centr. skladišče v Prevaljah.**

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta in pekarna v Prevaljah.

Zadruga nudi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. — Hranilne vloge sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Vse nove hranilne vloge se na zahtevo vlagatelja takoj izplačajo. — Prodaja se le članom. — Član društva postane lahko vsak. — **Delež znaša samo Din 100'—.**

Delavci in delavke! Kupujte svoje življenjske potrebščine le v svojih zadrugah.

KIS ZA VLAGANJE

Izdelovanje likerjev, desertnih vin, sirupov in žganjarna

Na drobno!**Jakob Perhavec****Gosposka ulica 9**

Telefon 25-80

Telefon 25-80

SPIRIT ZA VLAGANJE

Vedno v zalogi: Rum, konjak, liker, slivovka i. t. d.

Na debelo!